

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680

ТЕМА БРОЈА: Крајем 1989. у укупном броју пензионера најзаступљенији су били инвалидски – са више од 41 одсто, а у јулу 2011. било их је најмање – 21 одсто

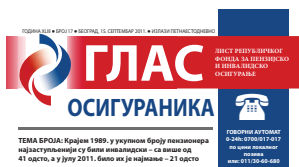
МАЊЕ ИНВАЛИДСКИХ ПЕНЗИОНЕРА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ТЕМА БРОЈА: Крајем 1989. у укрупном броју пензионера најзаступљенији су били инвалидски - са више од 41 одсто, а у јуну 2011. било их је најмање - 21 одсто

МАЊЕ ИНВАЛИДСКИХ ПЕНЗИОНЕРА

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија Балкан, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Још један септембар, још једна школска година је на почетку. Шта нас чека и да ли смо спремни, пита се вероватно већина родитеља, дочекујући полазак у школу више са зебњом и нервозом него са радошћу. Јер, због сада већ предугог занемаривања значаја школе и школовања, као и због опречних васпитних утицаја у породици и ширем окружењу, већина ученика данас нема безмало никакву жељу за знањем нити схвата зашто им је оно потребно. То схвате тек касније.

Чињеница је да, поред друштва, ни сами родитељи нису без кривице што садашње генерације младих имају све прагматичније циљеве, желе да одмах виде смисао онога што уче и како то може да им користи. Деца све чешће вагају чега треба да се одрекну да би постигли неки успех, па ако процене да то захтева превише одрицања и труда, одустану чак и кад су свесни да им је то корисно и потребно. Стога није лако ни оним родитељима који су континуирано посвећени образовању своје деце. Школовање је дуг

и напоран пут који даје ефекте тек на дужи рок и треба много заједничког посла да се свест о његовом значају врати у вредносни систем младих. Ипак, од тога се никако не сме одустати и у последње време као да ствари полако долазе на своје место.

Или се бар нама у редакцији „Глас осигураника“ тако чини, пошто ове јесени „имамо“ неколико првака па смо информисани из прве руке. Полазак у школу представља заиста важан корак у животу детета и родитеља јер од тог првог утиска понекад може да зависи успешност његовог целокупног даљег школовања. Изгледа да су школе на прави начин схватиле тај значај и од првог школског дана направиле светковину зато што и јесте свечан онај тренутак када дете уђе у свет одговорности.

Можда је тај симболичан први дан, и сви они који дођу после њега, добар знак да смо коначно решени да станемо са рашколовањем друштва и да знању вратимо ону моћ која му припада.

М. Јовановић

Седам милијарди

За око месец дана планета Земља и званично ће имати седам милијарди становника, саопшtile су Уједињене нације. По последњим подацима, у јулу нас је било више од шест милијарди и 940 милиона, а уколико се садашњи трендови прираштаја наставе, Земља ће до 2050. године имати 9,3 милијарде, а до 2100. преко 10 милијарди житеља.

Највеће повећање броја становника у наредних девет деценија биће забележено у Африци, Азији, Океанији и Јужној Америци, континентима са највећим природним прираштајем. У овом тренутку две најмногољудније државе на свету су Кина са 1,347 и Индија са 1,241 милијардом становника.

Истраживања показују да је у многим земљама становништво све старије с обзиром на то да узнапредовала медицина омогућава да људи живе дуже, а и парови се опредељују да имају мање деце. Очекује се да ће просечан животни век до краја овог столећа порастати са 68 на 81 годину. Међутим, популација се највише увећава у најсиромашнијим земљама и УН предвиђају да би се те земље због високе

стопе наталитета брзо могле наћи у озбиљним проблемима.

Један други извештај УН, објављен овог пролећа, посвећен је све присутнијем феномену „бескрајних“ градова. Пошто је урбанизација сада већ незаустављива, предвиђања су да ће градови широм света почети да се спајају и стварају огромне насеобине, такозване бескрајне градове или мегарегионе. То би, верује се, у будућности могао бити најзаступљенији облик људских станишта, и то већ у наредних 50 година, а до половине овог века више од 70 одсто људи живеће у урбаним срединама.

Такви градови се могу простирати стотинама километара и бити дом за десетине милиона људи. Неколико оваквих примера већ постоји, а највећи међу њима – први светски мегаград, са око 120 милиона становника, налази се у делти Бисерне реке, у Кини, и обухвата градове Хонг Конг, Шензен и Гуангзоу.

Иначе, више од половине светског богатства налази се у свега 25 градова света, а највећи број становника бележи јапанска престоница, Токио, који је прошле године прешао цифру од 36 милиона.

М. Ј.

СТРУКТУРА КОРИСНИКА ПЕНЗИЈА

Све мање инвалидских пензионера

Када се осврнемо на структуру пензионера неколико деценија уназад, делује као да смо сада радно много способнији него што смо били некада. Шездесетих година од укупног броја пензионера са више од 40 одсто су били заступљени инвалидски, са 31,3 породични, а остало су били старосни пензионери. Десет година касније број инвалидских пензионера је и даље највећи са учешћем од 38 одсто, а ни осамдесетих се тренд не мења – и даље су најзаступљенији инвалидски са 36,6 одсто (1989. године учешће инвалидских пензионера је на максималном нивоу од 41,25 одсто), да би тек средином деведесетих година (учешће 37 одсто) почео озбиљнији пад који је настављен до данас. Од 1993. године број инвалидских пензионера се смањује за око један одсто годишње, број старосних расте у истом проценту, а породични пензионери одржавају константно учешће од око 23 одсто.

Статистички подаци за јул 2011. године показују да имамо укупно 1,63 милиона корисника пензија све три категорије (запослени, самосталне делатности и пољопривредни), од чега је старосних пензионера 927.100 (или 57 одсто), породичних 355.200 (22 одсто) и инвалидских 347.800 (21 одсто).

Просечна пензија инвалидских пензионера, по последњем обрачуна, износи 21.531 динар за категорију запослених, односно 22.706 динара за самосталне делатности, док пољопривредни инвалидски пензионери просечно примају 9.951 динар. Бољи показатељи висине инвалидских пензија добијају се када се просечни износи ставе у однос према старосним пензијама, што за запослене даје индекс од 79,85, за самосталне делатности 85,65, а за пољопривреднике 104,45. Индекс код пољопривредних пензионера је знатно виши зато што се при обрачуна инвалидских пензија, сходно закону, додају године пензијског стажа, у зависности од узрока инвалидности и година живота, тако да се на просечно низак пензијски стаж пољопривредника ово увећање одражава значајније.

Како је законом дефинисано, инвалидност постоји када код осигураника наста-

Крајем 1989. године у укупном броју пензионера најзаступљенији су били инвалидски – са више од 41 одсто, а у јулу 2011. било их је најмање – 21 одсто. Иако би било лепо закључити да смо радно све способнији и да то узрокује овакав тренд, објашњење ипак лежи у све строжим законским критеријумима за остваривање права на инвалидску пензију

не потпуни губитак радне способности као последица повреде на раду, професионалне болести, повреде ван рада или као последица болести, а што се лечењем не може отклонити. Висина инвалидске пензије условљена је не само висином уплаћиваних доприноса и дужином стажа осигура-

ња већ, у значајној мери, на обрачуна утиче узрок који је довео до инвалидности. Закон је врло експлицитан по том питању и прави разлику између инвалидности која је настала као последица повреде на раду или као професионално обољење, и осталих узрока инвалидности. Према Закону о пензиј-

ском и инвалидском осигурању, повреда на раду је повреда осигураника која се догоди у просторној, временској и узрочној повећаности са обављањем посла по основу кога је осигуран, а професионална болест је одређена болест настала у току осигурања, проузрокована дужим непосредним утицајем процеса и услова рада на радним местима које је осигураник обављао.

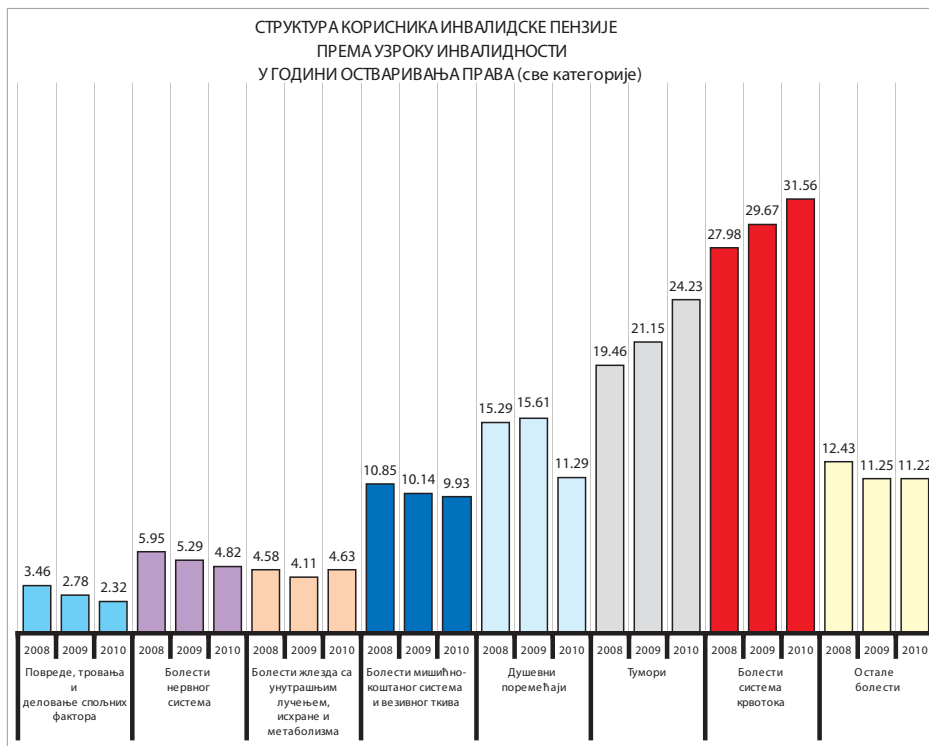
Ако је узрок инвалидности повреда на раду или професионална болест, при утврђивању висине инвалидске пензије рачуна се као да осигураник има 40 година пензијског стажа. То није случај када је инвалидност последица болести или повреде ван рада, када се осигураннику млађем од 53 године додаје 2/3 пензијског стажа који му недостаје до навршене 53 године живота и 1/2 пензијског стажа жени од 53 до 58 година, а мушкарцу од 53 до навршене 63 године живота. За одређивање висине инвалидске пензије осигураннику жени код које је инвалидност наступила као последица болести или повреде ван рада стаж осигурања и пензијски стаж се увећава за додатних шест одсто.

Према статистичким подацима Фонда ПИО, а по речима Наде Ђурин, шефа Одсека за статистику, у 2010. години најчешћи узрок инвалидности је била болест, и она у укупној структури учествује са 97,19 одсто. Повреда на раду као узрочник је заступљена тек са 1,29 одсто, професионална болест са 0,22 одсто, повреда ван рада са 1,06 одсто и повреда ван рада у саобраћају са 0,24 одсто.

Болест је увек била најчешћи узрочник инвалидности, каже др Александар Милошевић, директор Сектора за медицинско вештачење, али врсте болести су мењале доминантност учешћа. У последњој деценији доминирају болести система крвотока, које су једном трећином узрочник инвалидности, и број ових болесника има тенденцију константног повећања. Иста је ситуација и са туморима, који са око 25 одсто учествују у структури узрока инвалидности као последице болести, док су на трећем месту душевни поремећаји, где статистика бележи пад од преко 15 одсто у 2009, на 11,29 одсто у 2010. години. Остале болести су заступљене у једноцифреним процентиима (болести мишићно-коштаног система, болести жлезда са унутрашњим лучењем, нервног система, повреде, тровања и сл.) и ниво њихове заступљености је без већих осцилација.

Када се статистички подаци Фонда ПИО о узроцима инвалидности ставе у однос са подацима Републичког завода за статистику о структури умрлих према узроку смрти, приметне су исте тенденције. Наиме, болести система крвотока у 55 одсто случајева узрокују смртност, на другом месту су тумори са око 21 одсто, а све остале болести су заступљене у минималним процентиима.

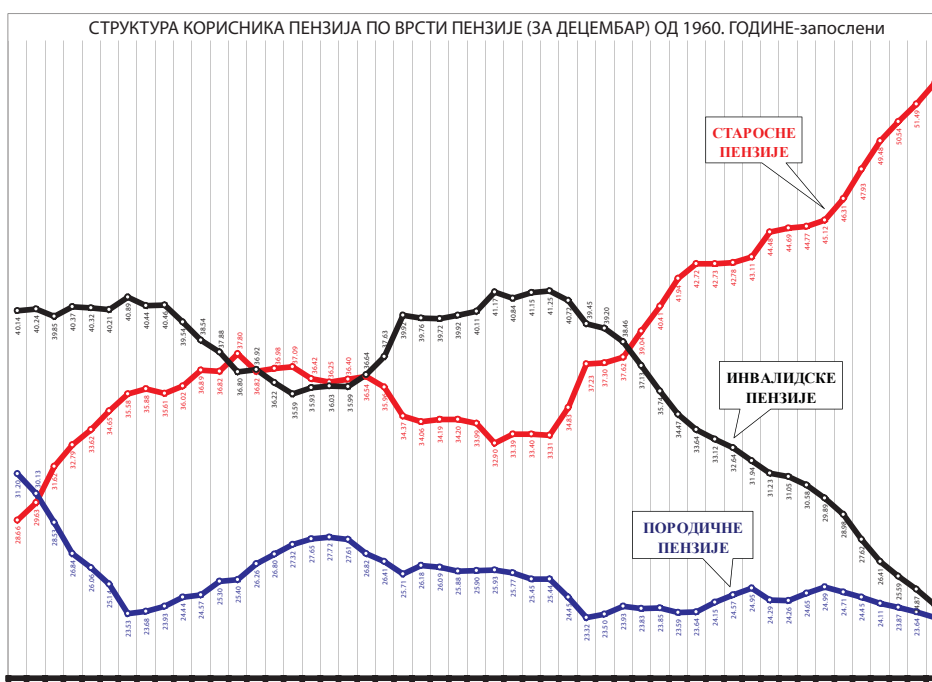
Јелица Тимотијевић

Занимљива статистика

У 2010. години укупан број инвалидских пензионера смањен је за више од пет хиљада у односу на претходну годину. Међу новим корисницима инвалидских пензија у прошлој години, којих је укупно било 17.518 у све три категорије, доминирају мушкарци, са 66 одсто. Иста је ситуација и у броју трајних обустава инвалидских пензија, којих је у прошлој години било укупно 19.316 и где су мушкарци још убедљивије заступљени – са 74 одсто.

У статистици Фонда ПИО могу се наћи још многи занимљиви подаци, као што је, рецимо, дужина коришћења инвалидске пензије, те је тако у 2010. години мушкарац инвалидски пензионер просечно користио пензију 13 година и имао је 69 година живота, а жена је просечно користила пензију 12 година и имала 63 године живота. Занимљив је и податак да је 1,31 одсто од укупног броја инвалидских пензионера у 2010. години примало пензију 36 и више година.

Приходи и расходи на нивоу планираних

Чланови Управног одбора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на седници одржаној 8. септембра, једногласно су усвојили предлог одлуке о давању сагласности на Правилник о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова у РФ ПИО.

На седници је усвојена и информација о финансијском пословању Фонда за првих шест месеци ове године, о чему је говорио Иван Мимић, директор Сектора за финансијске послове. Мимић је рекао да се резултат за првих шест месеци може сматрати добрим и да у овом периоду није било никаквих проблема у редовној исплати пензија. Укупни приходи и примања Фонда у периоду јануар – јун 2011. године износили су 240,03 милијарде динара, што је 48,58 одсто средстава планираних за ову годину. Овај износ је номинално за 5,42 одсто већи од износа оствареног у истом периоду 2010. За категорију осигураника запослених остварени су приходи од 111,51

Са седнице УО РФ ПИО

милијарду динара, што је за 4,33 одсто ниже у односу на првих шест месеци прошле године. За категорију осигураника самосталних делатности приходи од доприноса износили су 8,56 милијарди динара, што је за 1,79 процената више него прошле године, а за категорију осигураника пољопривредника 1,61 милијарду динара, што

номинално представља приход виши за 9,97 одсто.

По речима директора Сектора за финансијске послове, скоро сви расходи Фонда у првих шест месеци ове године били су на нивоу планираних.

На седници Управног одбора РФ ПИО чуло се и да је питање пензија социјално питање број један у овом тренутку у Србији и

да је зато реструктурисање Фонда најважнији стратешки посао, а чланови УО су затражили да се утврди од када потичу велика потраживања која Фонд ПИО има по основу доприноса и да ли су она наплатива, уз подсећање да држава има механизме да оне који не уплаћују доприносе натера да испуњавају своје обавезе.

М. Јовановић

ПРОМЕНЕ У НАЧИНУ МЕДИЦИНСКОГ ВЕШТАЧЕЊА

Једноставније и брже до решења

Вештачење у поступку остваривања права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, односно права на новчану накнаду за телесно оштећење, за кориснике који остварују права применом међународних уговора о социјалном осигурању, од почетка септембра обавља се у филијалама по месту становања

Међународни уговори о социјалном осигурању предвиђају да се медицинска вештачења корисника сразмерних пензија за права која нису раније остварили (помоћ и нега другог лица и телесно оштећење) реализују у земљи у којој осигураник живи и то право исплаћује носилац осигурања те земље. Правилником

Фонда ПИО који регулише ову материју до сада је било предвиђено да се сва медицинска вештачења за оне који користе пензију применом конвенције реализују у дирекцијама Фонда у Београду и Новом Саду. Будући да су у питању старији, болесни или чак непокретни људи којима долазак на комисијски преглед представља проблем, а да,

истовремено, велики број захтева успорава рад стручних служби, ради једноставнијег начина вештачења договорене су извесне промене, преточене у инструкцију која се примењује од почетка септембра.

– Инструкцијом је дефинисано да се вештачење инвалидности и других медицинских чињеница од значаја за остваривање права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица и за телесно оштећење спроводи у филијали на чијем подручју корисник права има пребивалиште – објашњава Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања. – То значи да корисник

Прошле године око 5.500 захтева

У току 2010. за решавање по међународним уговорима поднето је укупно 5.495 захтева, од чега је усвојен 3.091, док је 1.514 захтева одбијено. Потпуни губитак радне способности остварило је 1.840 осигураника, телесно оштећење 10, а право на туђу негу и помоћ 425 осигураника. Остали предмети односили су се на друга права.

На дан 31. 12. 2010. године остало је нерешено 490 захтева за оцену радне способности, 12 захтева за оцену телесног оштећења, 182 захтева за оцену туђе неге и помоћи и 206 захтева из осталих права из пензијског и инвалидског осигурања, што укупно чини 890 захтева, који су решавани почетком ове године.

више неће морати да долази у Београд или Нови Сад због прегледа, а комплетан предмет ће се, по обављеном вештачењу, из филијала достављати Сектору за медицинско вештачење у Дирекцији у Београду, ради спровођења контроле датог налаза, мишљења и оцене. У Дирекцији, тачније у Одељењу за остваривање права применом међународних споразума, доносиће се решење које ће бити достављано корисницима.

У дирекцијама у Београду и Новом Саду убудуће ће се спроводити вештачења само

оних корисника чије је место пребивалишта у овим градовима. Тако се максимално изашло у сусрет потребама корисника да се процедура поједностави, али и убрза, јер ће сада више од 30 лекара бити ангажовано на овим медицинским вештачењима, а не само пет, како је било раније.

Ова промена се не односи на кориснике права на пензију применом међународних уговора о социјалном осигурању закључених са бившим републикама СФРЈ због тога што су они и раније прегледа-

ни у филијалама на чијем подручју имају пребивалиште.

Сигурно је да ће се новом организацијом послова вештачења превазићи проблем великог броја захтева, дугих листа чекања на позив, долазака у Београд ради прегледа и вишемесечног чекања на решења. Сада су се стекли организационо-технички услови за извесне промене начина медицинског вештачења које, с једне стране, омогућују одређени комодитет корисника, а са друге ажурнији пословни процес Фонда. **Г. О.**

ПОКРАЈИНА СТИМУЛИШЕ СТАРАЧКА СЕОСКА ДОМАЋИНСТВА ДА ДАЈУ ЗЕМЉУ У ЗАКУП

По потврде и у Фонд ПИО

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство обезбедио је ове године из буџета АП Војводине до 100 милиона динара као подстицај војвођанским паорима старијим од 65 година за издавање земље у аренду.

Старине које су цео радни век провеле обрађујући своје орнице под „капом небеском“, а које сада не могу да раде на њиви па дају земљу у закуп, ипак морају да испуне и одређене услове да би бесповратно добили поменуто средства.

Јавни оглас је расписан крајем јула и трајаће до 30. септембра ове године, а свако ко конкурише за поменуто средства треба да има пребивалиште у Војводини, да је старији од 65 година, да даје у закуп обрадиво земљиште од најмање 0,5 до највише 10 хектара, на период од најмање пет година од дана закључења уговора. На оглас не могу да се јаве пензионери из категорије запослених или самосталних делатности, јер су средства предвиђена само за

пољопривредне пензионере и кориснике инвалидске пензије који су то право стекли као осигуранци пољопривредници (услов у погледу година живота не односи се на инвалидске пензионере).

Затим, прописано је да је уговор о дугорочном закупу закључен у 2011. години (односно 2009. или 2010, под условом да су већ корисници ових средстава), и да не може бити закључен између чланова истог регистрованог пољопривредног газдинства,

као и да већ не користе подстицајна средства за обрадиво пољопривредно земљиште дато у закуп од стране Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде.

Право учешћа на овом огласу имају физичка лица (пољопривредници), носиоци и чланови регистрованог домаћинства који су власници земљишта уписаног у Регистар пољопривредних газдинстава.

Огласом је предвиђено да до 6.000 динара по хектару го-

дишње добије паор када изда у аренду земљиште закупцу који није старији од 60 година, а до 8.000 ако изда земљу некоме ко је старији од 40 година и власник је обрадивог пољопривредног земљишта које се граничи са њивом која се даје у закуп. До 10.000 динара припашће старини ако изда „под аренду“ земљиште закупцу који није старији од 40 година и власник је пољопривредног земљишта граничног са земљиштем које се даје у закуп.

Треба рећи да су пољопривредници већ довољно информисани о овом бенефиту који даје покрајинска администрација, што су приметили и радници на шалтерима Покрајинског фонда ПИО, пошто су им протеклог месеца у већем броју издавали потврде да нису остварили пензију код РФ ПИО. Све ближе информације о огласу могу се добити и на интернет адреси www.psp.vojvodina.gov.rs или у просторијама Секретаријата, у улици Михаила Пупина 16, у Новом Саду.

М. Мектеровић

Рустикална уметност преживљавања

Превазилажење тешких али решивих проблема сеоских насеља треба схватити као позив епохе свима који хоће да живе на селу и осећају се за њега одговорним

У Србији има 4.528 села, а још према попису из 2002. године било је 46.814 напуштених сеоских кућа. Када томе додамо и 144.178 стамбених објеката који су наведени као „привремено ненастањени“, у руралном делу Србије има око 192.000 кућа у којима нико не живи. Због тога је све актуелнија теза да је шанса опоравка српске привреде у развоју села, одласку незапослених из градова у напуштене сеоске куће. Учествовање становника у обнови и развоју села и предузетништво у селима, биле су главне теме и на 17. Међународном скупу „Власински сусрети“. Скуп је одржан почетком септембра у организацији Завода за проучавање села, Српског удружење за социологију села и пољопривреде, Балканске асоцијације за социологију села и пољопривреде, Института за агрономију Пољопривредног факултета у Земуну, Научног друштва аграрних економиста Балкана и Културног центра Власотинце.

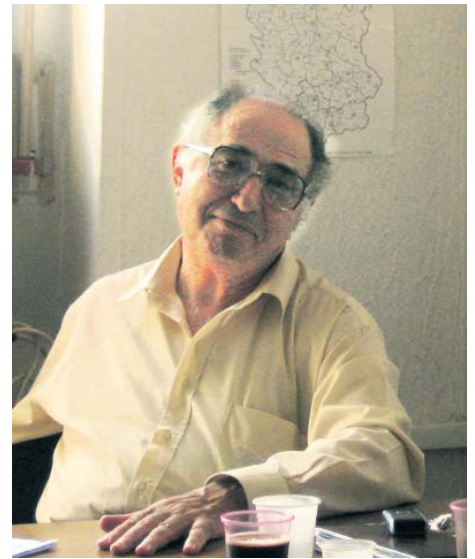
По речима проф. др Ђуре Стевановића, директора Завода за проучавање села, питање оживљавања села је питање о коме се говори са добром намером, али оно захтева озбиљан и темељан приступ који, поред осталог, подразумева и научно сагледавање, што су потврдили и овогодишњи „Власински сусрети“.

– На скупу су били учесници из наше земље, Русије, Румуније, Бугарске, Грчке, Македоније, Црне Горе, Републике Српске, Хрватске, и то психолози, социолози, географи, политиколози, аграрни економисти, правници и други стручњаци. У радовима су идентификовани бројни проблеми и специфичности одређених

села, а већи број радова је резултат теренског истраживања. Ако поредимо резултате пописа становништва из 1890. године са резултатима пописа из 2002, видећемо да је у чак 44 одсто насеља југоисточног дела Србије смањен број житеља. Један број радова управо се односио на села у југоисточној Србији, као што су Преслап, Доња Љубата, Лопардинце, Масурица, Радовиште и друга. Преостали радови су за тему имали и села у другим деловима Србије – каже директор Завода за проучавање села.

Живот на селу приказан је демографским карактеристикама, кроз основне изворе прихода, затим наводима о инфраструктурној опремљености, социјалним, културним, образовним, научним, едукативним, васпитним садржајима, односно свим објективним материјалним и хуманим ресурсима. Из свега тога се види да су неким селима доступни само основни животни услови.

– У најкраћем, теме су биле и подмлађивање српског села, стање здравља и здравства, искуства у обнови и развоју села, инвестиције, развој информационих мрежа. Поред појединачних примера дате су и упоредне анализе неких села, паралелна истраживања живих и села која су на умору. Радови одсликавају реалну ситуацију у Србији. Било је и примера добре праксе како у домаћим, тако и у иностраним радовима. Учесници су истакли улогу и значај самог становништва у ревитализацији села, а наведено је и како сами мештани виде оживљавање својих насеља. Одржан је

Проф. др Ђура Стевановић

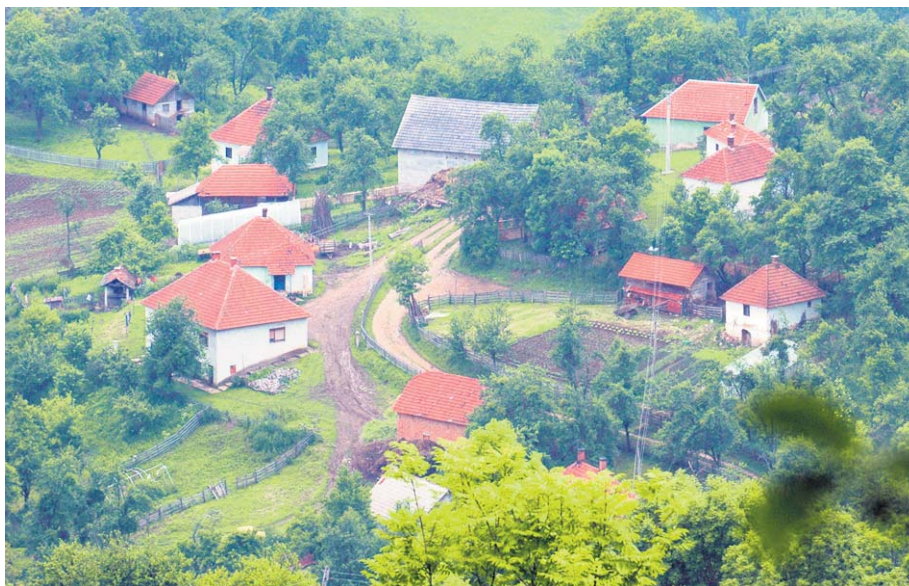
и округли сто о предузетништву у селима – наводи проф. др Ђура Стевановић.

Власински сусрети нису били само илустрација постојећег стања на селу него су, од случаја до случаја, на основу прикупљених података и сазнања, дата и могућа решења за превазилажење проблема. Истраживања су веома корисна, али само њима се не може радикално променити стварност у локалним сеоским заједницама.

– Село мора и може бити оздрављено и обновљено, не само по архитектонско-пејзажном изгледу, већ треба да се развија као облик друштвеног живота, сагласно старим и новим потребама својих становника. Социолози, заинтересовани изгледом села као места становања, указују да је крајње време за промену схватања вредности у ставу становника села и за спознају заједничког деловања и одговорности за његов развој.

Уосталом, оживљавање села је задатак садашњег и сваког наредног поколења. Село поседује прошлост, а у крајњој линији његова будућност зависи од воље његових становника. Задаци су тешки, али се проблеми дају решити. Треба их схватити као позив епохе свима који хоће да живе на селу и осећају се за њега одговорним – наглашава др Стевановић.

Јелена Оцић

Нова Варош: бесплатан превоз за старије од 65 година

Нововарошани старији од 65 година убудуће ће моћи да бесплатно користе аутобуски превоз на свим локалним линијама унутар граница општине које одржава предузеће „Јањушевић“. Према договору између овог предузећа и општине Нова Варош, лица која су навршила шест и по деценија живота имаће и попуст од 30 одсто на важећу цену карте на међуградским линијама овог превозника,

а исте погодности и повластице имаће и инвалидна лица прве категорије, као и инвалидна лица којима су одређени пратиоци.

Право на бесплатан превоз и попуст грађани ће моћи да остваре уз посебну легитимацију коју издају општинска управа и ово предузеће. Уз захтев за легитимацију треба да приложи фотографију и копију личне карте, а инвалидна лица и решење надлежних служби о инвалидности и додели пратиоца.

На овај начин проширен је број повластица за грађане који користе аутобуски јавни превоз, а локална самоуправа ће за ове субвенције из буџета месечно издвајати око пола милиона динара.

„Друга шанса“ и у Новом Саду

Пројекат Министарства просвете и науке „Друга шанса“, који се односи на функционално основно образовање одраслих, биће реализован од октобра и у новосадској Школи за образовање одраслих „Свети Сава“. Министарство је покренуло овај пројекат, који је донацијом од четири милиона евра подржала и ЕУ, јер је у Србији тренутно потпуно неписмено око 250.000 грађана, а 1,3 милиона нема завршену ни основну школу.

У Новом Саду ће настава по овом програму за грађане старије од 15 година бити организована у поподневним часовима у школи „Свети Сава“, на Булевару ослобођења (преко пута Футошке пијаце). Заинтересовани могу да се информишу и пријаве у самој школи, или у било којој другој основној школи, општини, месној заједници или филијали НСЗ.

Овај вид образовања прилагођен је тржишним потребама, па постоје предмети предузетништво, дигитална писменост итд. По завршетку школовања полазници добијају два сертификата – један за завршено основно образовање, а други за оспособљеност у некој занатској струци.

„Друга шанса“ се одвија у три циклуса: први је образовање од првог до четвртог разреда, други од петог до шестог, а трећи обухвата образовање од седмог до осмог разреда, као и праксу. Полазници се могу укључити у било који циклус, у зависности од степена досадашњег образовања. Током школовања ће им бити плаћени путни трошкови и материјал потребан за учење.

Чачак: изградња 100 јефтиних станова

У Чачку ће ускоро почети градња око 100 непрофитних станова површине од 25 до 75 квадратних метара, који ће се продавати или давати у закуп по ценама од 30 до 50 одсто нижим од тржишне. Локација на којој би требало да буду изграђене нове зграде је Книћанинова улица у насељу Љубић кеј.

Средства за овај пројекат град Чачак је обезбедио код Развојне банке Савета Европе, а према правилима конкурса ове банке, новоизграђени станови неће бити намењени социјално угроженим категоријама, већ породицама које немају стан у власништву али су способне да плаћају станарину или да отплаћују кредит.

Трећина станова биће у власништву града и даваће се под закуп, док је остатак предвиђен за непрофитну продају. Кредити ће бити на 20 година, уз камату од четири одсто, а будући да се ради о субвенционисаним позајмицама, првих пет година рату ће плаћати држава.

Интернет парк у Сврљигу

Од 25. августа ове године подручје градског парка у Сврљигу покривено је бежичним интернетом. Интернет могу бесплатно да користе сви посетиоци парка у наредних 12 месеци. За иновацију у сврљишком парку заслужна је неформална група „Активни млади за бољи Сврљиг“. Они су, у сарадњи са локалном Канцеларијом за младе, за пројекат „И лети је зелено – активирај се“ од Министарства омладине и спорта добила 80.000 динара. У оквиру овог пројекта одржано је и неколико радионица и трибина на тему проблема младих, али и упознавање са сврљишким културним наслеђем. Лепо време омогућило је да се трибине и радионице одрже у градском парку.

Ниш запошљава приправнике

У Нишу је расписан јавни позив за послодавце заинтересоване за запошљавања приправника. Из градског буџета одређена су средства за финансирање оспособљавања ради запошљавања приправника са средњом, вишом или високом стручном спремом. Током трајања приправничког стажа послодавцима ће се рефундирати новчана средства у месечном износу од 22.000 динара нето зараде приправника са најмање четворогодишњим високим образовањем, у трајању до 12 месеци; 20.000 динара нето зараде приправника са вишим или високим трогодишњим образовањем у трајању до девет месеци, и 18.000 динара нето зараде приправника са средњим образовањем у трајању до шест месеци, са свим плаћеним доприносима и порезом. На јавни позив могу да се јаве послодавци из приватног сектора, а рок за пријаву је 20. септембар. Процењује се да између 70 и 80 одсто приправника заснује стални радни однос код послодавца који им на овај начин омогуће стручно оспособљавање.

Цене на јулском нивоу

Потрошачке цене у августу 2011. године остале су, у просеку, на јулском нивоу. Највиши раст забележен је у групама „комуникације“ и „рекреација и култура“, док је највећи пад цена био у групи „храна и безалкохолна пића“.

У поређењу са августом прошле године, потрошачке цене су порасле за 10,5 одсто, док су односу на децембарске више за 6,2 процента.

Рок за потврде о школовању

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање подсећа да је крај септембра рок до када ученици који користе породичне пензије, ако су старији од 15 година, морају да доставе потврде о школовању, да им не би била обустављена исплата припадљности. Студенти то морају да учине до краја октобра. На потврде, које се могу предати лично или послати поштом филијали Фонда ПИО која им исплаћује пензију, неопходно је уписати матични број родитеља по коме се користи пензија.

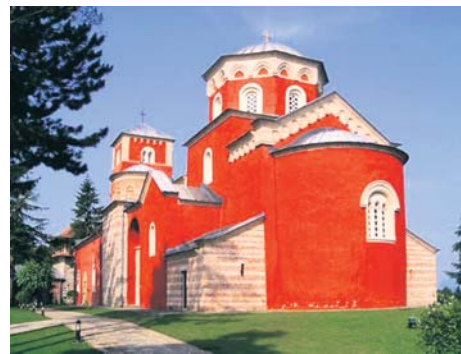
Ученици, иначе, имају право на породичну пензију до завршетка школовања, али најкасније до навршених 20 година живота, а студенти који похађају високошколске установе до навршене 26. године.

Исплата пензија

Исплата првог дела пензија за август пензионери-ма из категорије запослених почела је 10. септембра. Бившим пољопривредницима први део примања за август исплаћен је 6. септембра, док су пензионери из категорије самосталних делатности целе августовске пензије примили 2. септембра.

У Жичи симпозијум о женском монаштву

У манастиру Жича одржан је први међународни научно-духовни симпозијум о женском монаштву. Сестринство овог манастира угостило је тридесетак предавача и око три стотине гостију које су поздравили Никола Хајдин, председник САНУ, Чедомир Попов, председник Матице српске, и Предраг Тојић, државни секретар у Министарству вера и дијаспоре.

Предавачи из Русије, Грчке, са Кипра, из Израела, Француске, Пољске, Румуније, Сирије, Грузије, Црне Горе, Републике Српске, Хрватске и Србије припремили су велики број научних радова о женском монаштву. У њиховим излагањима могло се чути да о животу жена у манастирима има много предрасуда, па ће радови са овог научног скупа бити штампани да би се појасниле бројне недоумице.

Лозница: почео 77. Вуков сабор

У Лозници је, 12. септембра, отворен 77. Вуков сабор, једна од најстаријих и најзначајнијих културних манифестација у Србији, посвећена реформатору српског језика Вуку Стефановићу Караџићу.

Сабор је отворио министар културе, Предраг Марковић, а у склопу овогодишњег програма део свог културног потенцијала приказаће град Крагујевац. Изложбом уметничких фотографија у Лозници је представљена туристичка и културна баштина Крагујевца, а крагујевачки Књажевско-српски театар је извео представу „Ђаво и мала госпођа“, по тексту Ђорђа Милосављевића, у режији Жанка Томића.

Током седмодневног саборовања у Тршићу, Лозници и Београду, планирано је петнаестак књижевних, музичких, ликовних и других уметничких приредби. Завршна саборска свечаност, посвећена обележавању 50 година од доделе Нобелове награде за књижевност Иви Андрићу, биће одржана у недељу, 18. септембра, на Саборишту у Тршићу.

Саборску беседу одржаће Ангела Рихтер, професорка славистике на Универзитету у Халеу.

УДРУЖЕНИ ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ ИЗ ОПШТИНЕ ИНЂИЈА ГРАДЕ ХЛАДЊАЧУ

Задругарством до бољег пословања

Већина пољопривредних произвођача у нашој земљи има у власништву од три до пет хектара земље, па тако уситњени не могу на тржишту успешно да конкуришу великим поседницима и комбинатима који у производњи користе модернију технологију и механизацију. Међутим, и мањи произвођачи могу побољшати услове за своје пословање и остварити већу зараду удруживањем у пољопривредне задруге, које на нашим просторима већ имају дугу традицију.

Тако се и 36 пољопривредника – носилаца регистрованих пољопривредних газдинстава, који се баве воћарством, из Новог и Старог Сланкамена, Бешке, Марадика и Нових Карловаца у општини Инђија, удружило у Земљорад-

ничку задругу „Воћар Сланкамен“ и већ су успели да од Фонда за развој Војводине обезбеде 98,5 милиона динара за финансирање изградње једне УЛО хладњаче.

Хладњача капацитета 3.000 тона, чији се завршетак планира на пролеће 2012, омогућиће овим воћарима да складиштењем обезбеде продају својих производа онда када им цена на тржишту буде најбоља, као и да им губици у производњи буду незнатни. Пољопривредници удружени у овај инвестициони пројекат годишње узгајају воће на више од 150.000 хектара и имају принос од 4.500 тона, што је изнад просечног приноса у земљи.

Према речима Јована Чонића, директора задруге „Воћар Сланкамен“, са овим оптималним

складишним капацитетима и заокруженим циклусом производње, задругари планирају и извоз свог воћа на руско и европско тржиште.

Горан Јешић, председник општине Инђија, на потписивању уговора о финансирању изградње хладњаче најавио је ускоро и пројекат наводњавања западног дела Фрушке горе и изградњу

противградне заштите, што ће омогућити да се целокупна производња воћа у општини Инђија побољша. Потписивању овог уговора, крајем августа, у Новом Сланкамену, присуствовао је и Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, и Снежана Репач, директорка покрајинског Фонда за развој.

М. Мектеровић

У „АГРОПАПУКУ“ ИЗ КУКУЈЕВАЦА

Посао за још 20 радника

Породично предузеће „Агропалук“ из сремског села Кукујевци, у општини Шид, које запошљава стотинак радника из места и околних села, добило је недавно 2,6 милиона динара од Владе Војводине да запосли још 20 нових радника. Тим поводом – да би уручили нове уговоре о запошљавању по програму војвођанске Владе, и упознали се са радом предузећа, „Агропалук“ су посетили Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова, и Наташа Цвјетковић, градоначелник Шиде.

Ово предузеће, које је Привредна комора Срема прогласила за најбоље сремско предузеће средње величине у 2010. години, бави се узгојем стоке, има клиницу, тргује свежим месом и производи месне прерађевине и сточну храну. „Агропалук“ има и сопствене

малопродајне објекте, али сарађује и са највећим трговачким ланцима, као и са многим малим продавницама, а део производа и извози. Од око 200 производа продајног асортимана, на тржишту су посебно познати њихови производи од масти и меса свиња мангулица, за које постоји велико интересовање и потражња.

Стога Братислав Богетић, власник овог предузећа, каже да осим двадесеторо нових радника, у наредном периоду планира да отвори још радних места, јер успешно пословање његове фирме то омогућава. Такође, то захтева и њено пословно проширење.

Бојан Пајтић је, приликом обиласка производних постројења

и погона ове фирме, рекао да је задовољство видети успешна предузећа која су окренута расту и новим улагањима и у којима програм подршке запошљавању показује праву вредност.

– Посебно ми је драго што овакво улагање, када се ради о фирмама у области производње хране и пољопривреде, не доноси корист само новозапосленим радницима, већ и читавом низу коопераната и делатностима које се наслањају на њихову производњу – рекао је Пајтић.

Како је само током последња три месеца на овај начин у општини Шид до посла дошло 72 незапослених, Наташа Цвјетковић је објаснила да локална самоуправа, осим борбе за нове инвеститоре, брине и о постојећим произвођачима, па и о унапређењу њихове производње, а то подразумева и отварање нових радних места.

Мирослав Мектеровић

По највишим стандардима

У Новом Саду је, 1. септембра, отпочео са радом јединствени објекат у Србији у коме је смештен Инклузивно-креативни центар (ИК центар) у окриљу Школе за основно и средње образовање „Милан Петровић“ са домом ученика.

ИК центар је седиште едукативног, радног и сервисног центра ове школе за ученике са посебним потребама. Наиме, под једним кровом су учионице, радионице за 18 занатских занимања, спортски терен и сала, дом за смештај 40 ученика, рехабилитациони центар и центар за сензорне стимулације, ресурсна учионица за асистивне технологије и центар за радно ангажовање и продужену рехабилитацију особа са инвалидитетом. У њему се лица са хендикепом обучавају за рад и пружа се подршка њиховом запошљавању. У програме центра тренутно је укључено више од 900 ученика и корисника и 97 наставника, радних инструктора, терапеута и техничара.

Дакле, ученици са сметњама у развоју – оштећеног вида и слуха, са моторичком ометеношћу, аутизмом, менталном ометеношћу и вишеструком ометеношћу, имају сада могућност да се квалитетније укључе у друштвену заједницу. Наиме, они овде, по

највишим терапеутским и рехабилитационим европским стандардима – стандардима скандинавских земаља, за остварење тог циља могу да користе терапеутски центар са базеном за хидротерапију, салу за кинези терапију, електро терапију, затим слану собу, тифло кабинет за индивидуални третман ученика са оштећењем вида,

аудио и логопедску учионицу са кабинетом за ученике са оштећењем слуха, сензорне собе различитог типа, центар за асистивну технологију, као и сервисни центар.

Град Нови Сад је као главни инвеститор уложио више од 450 милиона динара у изградњу овог модерног објекта од 7.000 квадратних метара, на плацу површине 13.000 квадрата. Народна канцеларија председника Републике и друштвено одговорне компаније обезбедиле су средства за опремање сале за кинези терапију и рачунарску технологију. Покрајинска влада допринела је опремању овог здања са 5,5 милиона динара, а Аустријска развојна агенција је, у оквиру пројекта сарадње са АП Војводином, поклонила опрему ресурсне учионице за асистивне технологије.

Бојан Пајтић, председник Владе Војводине, Игор Павличић, градоначелник Новог Сада, Милан Ђукић, члан Градског већа задужен за образовање, и Славица Марковић, директорка школе, који су са многобројним гостима свечано обележили почетак рада ИК центра, позвали су том приликом све људе доброг срца, привреднике, предузетња и институције да се укључе у опремање школе, али и у запошљавање особа са инвалидитетом након завршетка школовања.

Мирослав Мекеровић

КРАГУЈЕВАЦ

Обука за слепе и слабовиде

За особе које су касније изгубиле вид због болести или незгода, Савез слепих и слабовидих у Крагујевцу организује тромесечну обуку учења Брајевог писма, као и радионице за психосоцијалну подршку.

Десеторо полазника је већ савладало основе овог језика, али је за читање потребно више упорности. Поред учења Брајевог писма, организоване су и радионице за психосоцијалну подршку, а особе које су касније

ослепеле имаће на располагању и књиге на Брајевом писму, из библиотеке у Београду.

Овај пројекат под називом „Заједно смо јачи“ финансира Министарство рада и социјалне политике.

М. Сантрач

ПЕНЗИОНЕРИ ЧАЧКА И ЗРЕЊАНИНА

Пријатељства која трају

Скоро највредијег дана овога лета – 25. августа, 54 представника и активиста Удружења пензионера Чачка, на челу са председником Милорадом Марићем, запутили су се у Банат на традиционално дружење са пријатељима и побратимима из зрењанинског Градског удружења пензионера.

Према речима Милорада Марића, са Зрењанинцима је требало да се виде још на Видовдан, када су прослављали Дан удружења и када им је почасни гост био др Јован Кркобабић, потпредседник Владе и председник Савеза пензионера Србије, али је сусрет одложен до овог излета.

На заједничком ручку дружили су се стари пријатељи, а започета су и нова пријатељства, јер је осим ветерана који су већ путовали на оваква дружења, било и оних који су се укључили први пут. Марић је нагласио и то да је ова манифестација, иако забавног карактера, део активности савеза пензионера Србије и Војводине.

Љиљана Петров, председница Градског удружења пензионера Зрењанина, са тридесетак сарадника, делом и из месних организација из Стајићева, Ченте, Клека, успешно је организовала дочек драгих гостију из Чачка, обилазак зрењанинског Народног позоришта „Тоша Јовановић“ и Градског

музеја, као и манастира Света Меланија у Шумици, и свечани ручак у просторијама удружења. Она каже да лична пријатељства склопљена на претходним дружењима трају и даље – неки чак заједно проведу и одмор у одмаралишту зрењанинског удружења у Врњачкој Бањи. Наравно,

под истим условима као и Зрењанинци. Председница удружења очекује да ће и млађи чланови наставити са лепом традицијом дружења са братском организацијом из Чачка, а Милорад Марић поручује да „сви који се друже живе дуже“.

М. Мектеровић

СВРЉИГ

Јубиларни Дечији фестивал

Десети Дечији фестивал у Сврљигу, одржан од 28. до 30. августа, окупио је око три стотине деце узраста до 15 година, која су кроз такмичења и разне игре и игрице показала маштовитост и креативност.

– Организатор, Културни центар Сврљиг, осмислио је игре које су се допале деци и она су уживала у градском парку – каже за наш лист Тања Радосављевић, покретач ове манифестације. – Највише интересовања било је за игре без границе, за маскенбал и караоке, а деца су у маскама приказала себе у некој маштовитој улози.

Највише успеха у дисциплини караока имала је екипа Шамшиони, у играма без граница екипа Дрим бенд, а најоригиналнију маску, у облику кактуса, носила је Милана Радојић. Организатори, донато-

ри и спонзори поделили су укупно 85 награда победницима. Током три фестивалска дана у сврљишком парку дружило се и такмичило и близу хиљаду грађана, деце, родитеља, бака, дека и посетилаца. Деца су углавном задовољна, посебно она која су понела признања, и многи ће се дуго сећати дружења на фестивалу у Сврљигу. **С. Ћ.**

АЛЕКСИНАЦ

Спремни за гостопримство

Општинско удружење пензионера Алексинца приводи крају припреме за традиционално дружење припадника трећег доба из три округа, Нишког, Пиротског и Топличког, које ће у граду на Моравици бити одржано 24. септембра ове године. То је „рапорт“ првог човека алексиначких пензионера, Мирослава Здравковића, челним људима пензионерских организација из Ниша, Ражња, Сврљига, Мешине, Гаџиног Хана и Дољевца, на састанку одржаном у Нишу крајем прошлог месеца.

У Алексинцу ће се тада, како је рекао Здравковић, окупити 350 пензионера из 15 општинских удружења, колико их има у ова три округа.

Дружењу у Алексинцу ће, како се очекује, присуствовати представници Савеза пензионера Србије, Министарства рада и социјалне политике и локалних самоуправа.

С. Н.

Завршен осми Шумадијски сајам пољопривреде

Доделом награда и признања најуспешнијим учесницима, на „Шумадија сајму“, у Крагујевцу, завршен је осми Шумадијски сајам пољопривреде. Највећа јесења аграрна смотра у Шумадији погнудила је занимљиве садржаје током сва четири дана, а обележиле су је и традиционалне изложбе оваца, свиња, коња и ситних животиња. На четвртој регионалној изложба коња учествовало је четрдесет излагача, а удружење одгајивача оваца „Шумадија винтемберг“ организовало је девету регионалну изложбу оваца на којој је било седамнаест излагача са укупно 250 грла. Сви награђени пољопривредници ће о трошку града Крагујевца у фебруару идуће

године посетити међународни сајам пољопривреде у Верони.

Трећег дана сајма пољопривреде одржано је и такмичење ловаца у кувању ловачког гула-

ша и спремању рибље чорбе, а уз дегустацију за посетиоце проглашени су и победници.

У организацији града и Кинолошког друштва „Лепеница“

одржана је ревија паса свих раса и приказ дресуре службених паса, а улицама Крагујевца је, током фијакеријаде, продефиловало и двадесет фијакера, седам чеца и једна римска ратна двоколица.

И посетиоци и учесници се слажу да је осми Шумадијски сајам пољопривреде оправдао очекивања и да је био одлично организован. Међутим, постојећи капацитети „Шумадија сајма“, судећи по овој манифестацији, не могу да задовоље потребе свих заинтересованих излагача и посетилаца. Због тога организатори најављују да ће ускоро почети преговори о изградњи још једне сајамске хале и проширењу излагачког простора.

Милош Сантрач

СУБОТИЦА

Зимница на рате

Градско удружење пензионера Суботице побринуло се да свом чланству почетком септембра приушти лепу културну манифестацију, али и да их под повољним условима – на рате, снабде намирницама за предстојећу зиму.

Како јавља Драгица Лучев, председник ГУП Суботица, секција сламара аматера „Луса“, која делује при удружењу, организовала је 16. сазив колоније „Луса“ у просторијама суботичког удружења, од 7. до 10. септембра. Колонија је

одржана поводом 20 година постојања ове секције, а уприличена је и ретроспективна изложба радова у галерији удружења.

С друге стране, активисти удружења понудили су суботичким бакама и декама и зимници са отплатом на четири месечне рате. Омогућено им је, такође, да наруче смрзнута теста и лисната пецива – слани и слатки пакет, све на отплату у три месечне рате.

М. М.

НИШ

У бању о трошку општине

Шеснаесторо пензионера са најнижим примањима из нишке градске општине Медијана боравило је недавно у бањи Топило о трошку општине. Одлуку о томе донело је општинско веће на предлог Комисије за социјално-здравствена питања, а на иницијативу већника Славољуба Бајина, ресорно задуженог за ова питања. Са овим предлогом је био сагласан и председник општине Медијана, Драгослав Ђирковић.

На јавни позив општине пристигло је 56 пријава заинтересованих пензионера са уредном документацијом (последњи пензијски чек), а комисија је одабрала шеснаесторо чије су се пензије кретале од 4.500 до 12.000 динара, и за њих сносила комплетне трошкове седмодневног боравка у Топилу.

Пензионере је за време боравка у бањи посетио председник Ђирковић са сарадницима интересујући се о смештају, исхрани и бањском лечењу.

С. Н.

Чекајући боље дане

Запосленост становништва је један од битних индикатора привредног развоја неке земље. Због тога је за друштвене планере изузетно важно да добију што прецизније и упоредиве податке о карактеристикама радне снаге и дешавању на тржишту рада.

Такви подаци добијају се Анкетом о радној снази која се у Србији спроводи од 1994. године. Методологија прикупљања података усклађена је са препорукама Међународне организације рада и захтевима Еуростата (статистички завод ЕУ), чиме се обезбеђује међународна упоредивост података са другим земљама.

У Анкети спроведеној у априлу 2011. године у 8.000 домаћинстава прикупљени су подаци о демографским обележјима за сва лица, а за особе старе 15 и више година и подаци о њиховој радној активности. Према овој анкети, Србија је у априлу имала 7.439.248 становника, од чега је 2.281.909 било запослено, 650.445 незапослено, док је 3.368.907 било неактивно становништво. Ту је садржано и мноштво других важних секторских података од којих издвајамо неколико: у државном сектору запослено је око 30 одсто укупног броја запослених; око 420.000 запослених су пољопривредници и помажући чланови у пољопривреди; 87,6 одсто запослених има пуно радно време; 9,7 одсто ради на одређено, а 2,7 одсто ради повремене и привремене послове. У категорији незапослених лица први пут посао је тражило 228.000 људи, а запослење је раније имало 421.000. Од њих, због отказа и ликвидације предузећа престало је да ради око 280.000, а због престанка сезонских и послова привременог карактера још 50.000 људи.

Део анкете посвећен је и становништву старијем од 15 година које није активно из било ког разлога. Тако се испоставља да жели и може да ради око 320.000 становника, а да жели али не

може да ради из личних и других разлога чак 152.000 људи. Код потенцијално активних лица један од разлога нетражења посла је и губитак наде у могућност налажења. Статистика тако бележи да постоји око 64.000 обесхрабрених за тражење посла од којих су 18.000 мушкарци и 46.000 жене. О повезаности тих осећања са догађајима на тржишту рада указују и подаци из табеле: смањује се број запослених, а повећава број незапослених и неактивних лица.

У Србији податке о незапослености објављује и Национална служба за запошљавање. Она месечно саопштава број људи који су пријављени да траже посао, њихову образовну структуру, колико их се први пут пријавило, регионалну заступљеност и томе слично. Тако ћемо током ове године из саопштења сазнати да се на евиден-

цији незапослених налази око 740.000 мушкараца и жена што је за око 90.000 већи број него онај добијен на основу Анкете о радној снази. Недостатак података Националне службе је што део пријављених није заинтересован за посао већ само за накнаде које припадају незапосленима. На другој страни, нису заступљени незапослени који се не пријављују НСЗ.

Постоје примедбе да методологија која се примењује у Анкети о радној снази прецењује запосленост, због тога што под појмом запосленог подразумева лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао. С обзиром на занемарљив број лица која су се пријавила да раде мање од 10 сати седмично, може се констатовати да су ти приговори сувише строги.

Душко Вуксановић

Основни скупови становништва старог 15 и више година

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Укупно	6.456.001	6.512.300	6.356.632	6.350.328	6.350.328	6.317.887	6.301.261
Активно становништво	3.453.293	3.323.716	3.241.209	3.267.107	3.119.419	2.964.966	2.932.354
Запослени	2.733.412	2.630.691	2.655.736	2.821.724	2.616.437	2.396.244	2.281.909
Незапослени	719.881	693.024	585.472	445.383	502.982	568.723	650.445
Неактивно становништво	3.002.708	3.188.584	3.115.423	3.083.221	3.230.909	3.352.921	3.368.907

У процентима

Стопа активности	53,5	51,0	51,0	51,5	49,1	46,9	46,5
Стопа запослености	42,3	40,4	41,8	44,4	41,2	37,9	36,2
Стопа незапослености	20,8	20,9	18,1	13,6	16,1	19,2	22,2

Пројекције запослености

Пројекције кретања радне активности становништва заснивају се на демографским пројекцијама и пројекцијама економске активности. Демографске пројекције у свим варијантама указују на тенденцију старења и смањења броја становништва. У оквиру Студије „Посткризни модел привредног раста и развоја Србије до 2020“, рађене средином прошле године, предвиђа се раст бруто друштвеног производа по просечној стопи од 5,8 одсто годишње и повећање броја запослених до 2020. на око 2,9 милиона, односно за око 430.000. Тада се очекивало да ће се зауставити пад запослености.

Смањење запослености, нажалост, настављено је и у овој години чиме се потврђује став да су све дугорочне пројекције умногоме неизвесне. И Европска унија је у својој Стратегији из 2000. године поставила циљ да сведе незапосленост до 2010. на испод пет одсто, што је ниво који означава пуну запосленост. Уместо тога, са светском економском кризом наступио је супротан тренд па је незапосленост у ЕУ са 7,1 одсто у 2008. години повећана на 10 одсто у јуну ове године. У најважнијим показатељима тржишта рада, између Србије и Европске уније данас је велика разлика, а пре свега у стопи запослености становништва која је у ЕУ већа чак за 20 одсто.

Windows Media Center (1)

Windows Media Center нам омогућава да користимо садржаје са различитих мултимедијалних уређаја. Можемо да гледамо телевизију или снимамо телевизијске програме, слушамо дигиталну музику, гледамо слике и видео записе, играмо игре, нарезујемо CD-ове и DVD-ове, слушамо локалне и интернет радио станице или приступимо садржају са он-лајн интернет сервиса.

Да бисмо покренули програм **Windows Media Center**, поступак је:

1. кликнемо на дугме **Start**;
2. кликнемо на **All Programs**;
3. изаберемо **Windows Media Center**.

Напомена: Уколико желимо да гледамо телевизију и слушамо радио, морамо да имамо FM и TV tuner.

Када уђемо у програм **Windows Media Center**, на централном делу екрана видећемо основни мени овог програма који се састоји из:

1. **Extras** – ову опцију користимо за:
  - a) **extras library** – одмор уз игрице које нам нуди Windows 7;
  - b) **explore** – претраживање нових програма и медија (jazz радио, спортске ТВ станице, вести...);
  - c) интернет ТВ – бесплатна online забава – гледање програма интернет телевизије (ТВ

шоу, спортске вести, музички концерти);

d) **news** – за преглед најновијих вести и актуелних дешавања (берза, време, економија...);

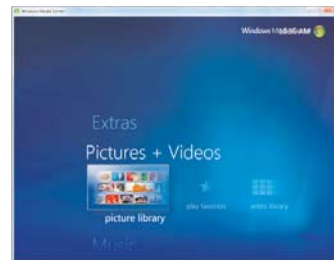

2. **Pictures+Videos** – ову опцију користимо за:

- a) **picture library** – прегледање слика које се налазе у фолдеру Pictures, сортираних по фолдерима (**folders**), категоријама (**tags**) и датуму снимања (**date taken**). Када кликнемо на одређени фолдер, видимо слике које се у њему налазе сортиране по имену (**by name**) или датуму (**by date**). Кликом на жељену слику приказаћемо је преко целог екрана. Уколико желимо да видимо анимирану приказ свих слика одређеног фолдера, изаберемо опцију **play slide show**;

b) **play favorites** – креирање своје омиљене листе слика тако што у **Tasks–settings** изаберемо **Pictures**, кликнемо на **Favorite Pictures**, чекирамо **Use pictures from this folder**, па кликнемо на **Browse**; затим чекирамо **Choose a folder on this computer**, кликнемо на **Next**, пронађемо фолдер у коме се слике налазе, чекирамо га, кликнемо на **Next**, па на **Finish** и, на крају, кликом на **Save** сачувамо свој омиљени фолдер. Када кликнемо на **play favourites**, видећемо анимирану приказ свих слика из омиљеног фолдера;

c) **video library** – прегледање видео записа који се налазе у фолдеру **Videos**, сортираних по фолдерима (**folders**) и датуму снимања (**date taken**). Када кликнемо на одређени фолдер, видимо почетне приказе видео записа који се у њему налазе, сортиране по имену (**by name**) или датуму (**by date**). Кликом на жељени видео запис пустићемо његову пројекцију. Када се видео пројекција заврши, можемо да: изађемо из ње (**Done**), рестартујемо је (**Restart**) или обришемо (**Delete**);

3. **Music** – ову опцију користимо за:

- a) **music library** – преслушавање музике сортиране по: албумима (**albums**), извођачима (**artists**), жанровима (**genres**), песмама (**songs**), плеј листама (**playlists**), композиторима

(**composers**), години издавања (**years**), албумима одређених извођача (**album artists**);

b) **play favorites** – креирање омиљене листе песама, тако што у **Tasks** изаберемо по ком критеријуму желимо да је креирамо, рецимо по оцени квалитета или учесталости слушања песме, као и да ли желимо да песма има визуелну позадину која ће да је прати и да ли ће се информације о песми (аутор, извођач, дужина трајања) приказивати на екрану током целе визуелизације или само на њеном почетку или крају;

c) **radio** – слушање радио програма избором одређене радио станице;

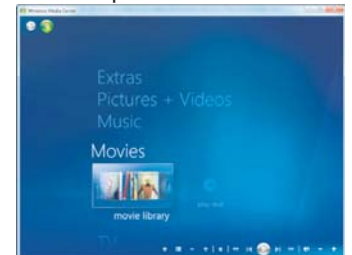
d) **search** – претраживање снимљене музике тако што унесемо почетна слова извођача, композитора или песме;

4. **Movies** – ову опцију користимо за:

a) **movies library** – гледање филмова које можемо да сортирамо по називу (**title**), жанру (**genre**), години приказивања (**year**), оцени подобности за поједине узрасте (**parental rating**), типу (**type**) и датуму уноса у компјутер (**date adding**);

b) **play DVD** – прегледање садржаја DVD-а. Када изаберемо жељени снимак са листе која се налази на DVD-у, покрећемо његово приказивање.

Наставиће се
Предраг Јовановић

За крај лета

Крменадле на ловачки начин

(за четири особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: 700 гр крменадли, три барена јајета, 3-4 кисела краставчића, једна већа црвена паприка, 100 гр брашна, бибер, вегета, уље за пржење, 800 гр белог кромпира, кашика маргарина.

Начин припреме: Крменадле посути вегетом и бибером, увалати у брашно, испржити на уљу са обе стране. На тој масноћи пропржити исецкану паприку. Додати децилитар воде. Кад вода проври, додати обарена јаја исечена на коцкице, исецкати киселе краставчиће па додати и њих. У тај сос вратити крменадле и пустити још неколико минута да прокува. Кромпир очистити, исећи на четвртине и скувати. Оцедити и направити пире.

Напомена: Кромпир се може само оцедити, посути вегетом и прелити са мало маслиновог уља.

Пилетина са целером и ђумбиром

(за четири особе)

Време припреме: 40 минута и неколико сати за маринирање

Састојци: 600 гр пилећег белог меса, 200 гр целера, 150 гр шампињона, два чена белог лука, 100 мл соја соса, пет кашика маслиновог уља, три шаргарепе, 3-4 млада црна лука, љута папричица, 2-3 капи сока од лимуна, 20 гр свежег ђумбира, 200 мл пилеће супе, две кашике кечапа, кашика густина, со, бибер, вегета.

Начин припреме: Бело месо опрати и исећи на режњеве. Бели лук очистити и исецкати, додати меду и у то сипати соја сос.

Најбоље је оставити преко ноћи у фрижидеру. Сутрадан месо оцедити, кратко пропржити на две кашике маслиновог уља и оставити са стране. Опрати и исецкати млади лук

и целер. Шампињоне исећи и посути соком од лимуна. Љуту паприку очистити и исецкати на коцкице. Ђумбир изрендати. На остатку уља продинстати поврће, додати шампињоне, љуту паприку, ђумбир. Долити супу и кувати око 10 минута. Бело месо помешати са кечапом и додати поврћу. У мало воде размутити густин и додати у супу. Кувати 3-5 минута. Додати зачине.

Напомена: Уз ово јело може се сервирати барени пиринач. Свежи ђумбир се може заменити млевеним из кесице, а у недостатку младог лука може се узети главица црног лука или струк празилука и ситно исецкати.

Мекани кекс

Време припреме: 40 минута

Састојци: четири јајета, четири шољице шећера, четири шољице уља, ванил шећер, 10 шољица брашна, прах за пециво, џем.

Начин припреме: Умутити јаја са шећером и ванил шећером, додати уље, а затим и брашно са прахом за пециво. Оставити тесто 15

минута да одстоји. Вадити кашичицом и стављати у плех на папир за печење (још боље је навлажити руке па узимати по мало теста), обликовати кекс и ређати. Руке се морају стално квасити. Пећи у загрејаној рерни 10-12 мин. на 200 Ц. Кад се прохладе, мазати џемом и спајати по два. Посути шећером у праху.

Напомена: Кекс се може по жељи намазати и еурокремом. Укусан је и мекан.

НЕОБИЧНА УПОТРЕБА ОБИЧНИХ СТВАРИ

ГАЗИРАНА МИНЕРАЛНА ВОДА

Домаћице знају да додавањем минералне воде у палачинке оне постају далеко мекше.

За заливање кућних биљака или пак баштенских употребите остатак газираних минералних вода уместо да је баците. Минерали из воде утицаће на бољи раст биљака.

Газирана минерална вода је идеална за уклањање масних мрља и птичјег измета са шофершајбни аутомобила. Газираним водом се брже чисти него обичном.

Уколико имате малу децу или кућне љубимце који се помокре у кући, прво крпом покупите урин, а затим газираним водом сипајте на мокро место. Одмах очистите сувом крпом. Мрље и непријатни мириси ће брзо нестати.

ХЛЕБ

Сви знамо какав је мирис у кући приликом кувања поврћа (купус, броколи). Да бисте избегли јак мирис, у суд са поврћем које кувате ставите кришку белог хлеба. Мирис ће бити апсорбован.

Већину отисака прљавих руку по зидовима можете уклонити тако што ћете тај део истрљати кришком белог хлеба. Тако можете очистити и флеке са тапета, само је боље да скинете корицу са хлеба да не бисте оштетили тапет. Такође, хлебом се може уклонити прашина са слика рађених уљаним бојама тако што се површина слике лагано истрља.

Припремила: Софија Доминиковић

Неизбежна промена мишљења и ставова

Сад кад седнем и онако темељно промућкам главом, видим да су све то мени моји причали и на то ме упозоравали, али сам ја тада мислила да су они просто досадни, а ја паметна

Тао, бакасице, ево ме стигла, кис један теби. Добро, добро, немој с врата да кренеш са причом колико ме дуго није било, али ето, „не постизавам“ ових дана. Толико неке гужве стално, те на послу, па испити на прагу, а време лепо, топло, не можеш да не одеш на неку плажу, просто је штета јер кад помислим који је већ месец, одмах се спакујем у купаћи и на Аду. А сећаш се да сам ти причала да се и брат мог друга жени и да треба да идем на свадбу.

Знаш шта, било је сасвим кул. Право да ти кажем, ми смо сви до пре неколико година гледали на те договорштине онако с висока, као на глупост невиђену. Као, смара нас, без везе је цела та прича са певањем, скакутањем и све што уз свадбу већ иде. Али, некако, што више времена пролази и ти догађаји, свадбе и то, постају све учесталији, видимо да то не мора да буде без везе. Окупи се друштво, сви скоцкани, лепо се изиграмо, дружимо цео дан, весели, радосни... Па се све нешто питам шта нам је то толико ишло на живце. Сад, бакасице, нико жив ни реч не рече против, него сви причају како је лепо, дивно, па баш им је мило да су дошли... и тако редом.

И ја сад кад сам се мало призвала свести после провода баш нешто седим, пијуцкам кафицу, ону прву јутарњу, и дубоко размишљам на тему како се ми лагано, али сасвим сигурно мењамо. Да не помињем оно клиначко доба, до петнаесте рецимо, кад још везе благе немамо али и тада већ мислимо да су наше мишљење и ставови богомдани и најпаметнији на свету. Сећам се како сам мислила да моји (а и ти) невиђено смарају причајући да водим рачуна о овоме, да pazим на оно, да се не дружим са сваким ко ми наиђе у пролазу, него да пажљиво бирам другарице, да не пробам све што генијалци из друштва предложе јер немају сви баш најбоље намере... А ја за то време мислим кад ће већ једном да престане говор, јер ја ваљда најбоље знам ко је какав (ха, ха, ха) и да ли ћу и с ким да висим напољу, и ко ме никад не би „продао“ ни за шта на свету. Кад, моја тадашња најбоља другарица, у коју сам веровала више него у рођену сестру, прва ми код разредне још у осмом намести укор. А све да би себе извадила. Ја испала глупача најстрашнија. Још ја њу и даље бранила кад ме на рибање позвали. А неки глупи дечији несташлук био у питању, не желим ни да се сећам.

Па онда, после једне журке на почетку средње кад смо завршили у хитној, јер су момци које смо упознале и који су баш изгледали кул једној другарици нешто сипали у пиће па се срушила, а ми се препали и само се питали како њенима на очи да изађемо и како да им уопште кажемо где је она. Ма свакаких је било безвезних ситуација и испадали смо глупи за медаљу. А сад кад седнем и онако темељно промућкам главом, видим да су све то мени моји причали и на то ме упозоравали, али сам ја тада мислила да су они просто досадни, а ја паметна и да то мени не може да се деси. Срећом, па ми се и није ништа страшно догодило али, ево, сад ћу да ти признам да је у томе мно-

КАЖЕ МИ МОЈА УНУКА

го удела имала та њихова прича. Поготово оној део са поверењем и са (не)прокоцкавањем истог. Више пута сам се, искрено, у последњем моменту предомислила кад смо се на неку тешку глупост спремали, и одустала, да не бих слушала о томе како су они мени веровали, а ја... често сам мислила да бих више волела једну пљуску, него да ме даве по пола ноћи о „животним искушењима и како им одолети, а опет се лепо провести и бити кул“.

Значи, бакасице, цело сам јутро сама са собом размењивала утиске о томе колико се, ето, променимо за само неколико година. Колико нам неке ствари које смо сматрали глупим, одједном то више нису, него почнемо да их сматрамо нормалним. И колико би мање грешака направили да смо некад послушали добронамерни савет или просто искористили туђе искуство да на њему научимо. Али, сматрали смо да ми знамо боље и да су то ствари превазиђене, из неког другог времена.

Јесте, тачно је, времена се мењају, али очито и људи током одрастања. Иако сад то увиђам, ипак чисто сумњам да ћу и убудуће бити толико паметна да не учим све на сопственим грешкама. Сећам се да ми је мама често говорила да би свет био сасвим другачије и за живот једноставније место кад би људи једном схватили да могу да употребе туђа искуства уместо да све осете на сопственој кожи. И све сам склонија да јој коначно поверујем, мада сам тада само мислила кад ће да заврши. И све ми је јасније да ћу још много грешака у животу направити и да ћу се још много пута питати зашто сам опет сматрала да сам изнад неких уобичајених погрешака. Али се ипак надам да су све оне поноћне приче, досадне како сам тада мислила, уродиле неким плодићем и да ће ме сачувати великих и непоправљивих животних грешака. Оне ситне су очигледно неизбежне и чине да даље идемо јачи и сигурнији у себе.

Бака Мара

ИНСТРУМЕНТИ КАО МЕДИКАМЕНТИ

Исцељујући звуци

Достигнућа модерне медицине не умањују привлачност и предности древне методе музикотерапије

Слика из хируршког блока истамбулске Меморијалне болнице – пацијенткиња са маском на лицу, окружена апаратима и мониторима, а поред ње двојица лекара – била би свакидашња да није једног необичног елемента.

Одевени у препознатљиве униформе светлоплаве боје и с капацама на глави, чланови хируршког тима, оператер и анестезиолог, уместо медицинских инструмената у рукама држе традиционална народна свирала, такозвани нај (врсту турске флауте) и тамбуру.

На управо оперисану болесницу звуци популарне мелодије коју нетипични музичари изводе у нетипичном амбијенту имају очигледно повољан, релаксирајући ефекат и она сама почиње тихо да их прати, описује репортер лондонског „Гардијана“ детаље примене старинске терапијске методе у иначе ултрамодерном медицинском центру у Истанбулу.

Изузетност није само у извођачима и музици уживо усред болничког комплекса, него и у избору музике. Њен основ лежи у специфичним арапским музичким лествицама, арабескама познатим као макама, које постоје у безброј варијанти и више од хиљаду година користе се у народној пракси за лечење и ублажавање великог броја медицинских стања.

Др Ерол Кан, главни анестезиолог у Одељењу интензивне неге, зачетник овог експеримента у Меморијалној болници, понео је ово искуство из родне Бугарске где се упутио у тајне коришћења древних музичких скала као комплементарног поступка за побољшање разних физиолошких и психолошких сметњи.

До пре петнаестак година сличну методу је примењивао у софијској болници, али тада је користио аудио касете и слушалице. По пресељењу у Турску, крајем деведесетих година протеклог века, преусмерио се

ски мислилац оног времена, Ал Фараби, први пут забележио, систематизовао и растумачио ефекте разноврсних музичких арабески на душу и тело.

Наравно, музика не може да буде замена модерним медицинским методама, већ да послужи само као допунска терапија. Уместо прописивања додатних лекова, пет или десет минута одговарајуће музичке секвенце смириће пулс и снизити крвни притисак, наводи за „Гардијан“ професор Бингур Шенмез и открива занимљив податак – средњовековне болнице по правилу

Дакле, никакви револуционарни подухвати, већ и мали помаци могу очигледно доста да помогну да се болнички услови учине колико-толико пријатнијим.

А колико музика утиче на наш живот, знамо сви из свакодневног искуства. Може да нас опустити, разгали, орасположи, ефикасније од било чега другог, али и да се час посла, ако је прегласна и хистерична, претвори у средство буквалне тортуре.

Не треба стога да чуди да је музикотерапија увелико прихваћена као благотворан терапеутски допунски метод. Описани пример из Турске је свакако изузетак, али оно што лежи у основи свега, моћ музике, добродошло је и широко примењиво решење.

Удружење музикотерапеута код нас постоји већ десет година, и највећа искуства постигнута су у раду на ублажавању стреса, бола и страха, а користи се и у лечењу срчане слабости, повишеног притиска, дијабетеса.

У свету је та делатност распрострањенија, тако да и многе особе које немају никаквих сметњи користе овај вид терапије да би боље спознали себе, јер сматра се да музика има велики мотивациони потенцијал. Апсолутно свако од нас на овај или онај начин реагује на музику и у томе је њена универзалност и моћ. Независно од укуса, поднебља, животне доби, раса и класа, за звук не постоје границе, као ни за радост уживања и релаксирања у његовој лепоти и складу.

Д. Драгић

на живо извођење, а и сам је научио да свира на кључним инструментима.

Према његовим објашњењу, постоји макам за сваки здравствени проблем, за подизање расположења, као и за смирење, за смањење и за повећање апетита, за поремећаје сна... Али, како наглашава, ништа од тога што раде он и његове колеге није ново, нити су они измислили било шта што није у примени већ више од 900 година отада је чувени персиј-

ску биле окружене фонтанама, управо зато што је звук воде имао одређено дејство на пацијента, исто као што је од утицаја била и врста околног цвећа и биљака или боја прозорског стакла, односно интензитет светлости. Све је то било саставни део комплементарне терапије. Због осведочених позитивних искустава, у болници сада размишљају да у интензивну негу уведу ружичасто осветљење, јер се показало да та боја има смирујући ефекат.

страњенија, тако да и многе особе које немају никаквих сметњи користе овај вид терапије да би боље спознали себе, јер сматра се да музика има велики мотивациони потенцијал. Апсолутно свако од нас на овај или онај начин реагује на музику и у томе је њена универзалност и моћ. Независно од укуса, поднебља, животне доби, раса и класа, за звук не постоје границе, као ни за радост уживања и релаксирања у његовој лепоти и складу.

Д. Драгић

Велики брат у „Мирабели“

Оригинални приступ организовању живота у футуристичком дому за пензионере у америчком граду Портланду

Прва асоцијација на пензионерске или „старачке“ домове свакако је суморна. Ма како изгледали и били удобни и организовани, то су ипак последња боравишта пред одлазак зна се где.

Да све ипак може да буде и другачије показује пример „Мирабеле“, дома за „живот сениора“, како се то каже у Америци. Реч је о модерном здању – и футуристичком концепту.

Наравно, за тако нешто је потребно много новца. Пошто је реч о најбогатијој нацији света, то није проблем. Као што није проблем ни онима који своје пензионерске дане желе да проживе достојанствено и удобно, да то плате.

„Мирабела“ се налази у Портланду, у држави Орегон, на америчком северозападу. Отворена је прошле јесени и већ је попуњена. Да је у питању другачији приступ такозваном асистираним живљењу, види се већ на први поглед: уместо уобичајене ниске зграде окружене великим озелењеним простором, како обично у Америци изгледају ови луксузни домови за старе, у питању је елегантна и модерна вишеспратница (са чак 30 спратова) чија је изградња коштала 130 милиона долара.

Али оно битно није толико у архитектури, колико у концепту живљења иза њене стаклене фасаде, и јединственом научном експерименту који се тамо спроводи. Реч је о својерсној „живој лабораторији“.

Полазиште за овај огледни пројекат је у налазима једне десетогодишње студије који кажу да у физичком старењу генетика учествује са само 30 одсто. Остало је резултат животног стила.

У „Мирабели“ су зато примењена најновија достигнућа како у здравственој нези, тако и у оној ведријој страни живота: дружењу, забави и рекреацији. У подземној гаражи су „пријуси“ (аутомобили „тојота“ са хибридном, електричним и бензинским моторима), а постоји и посебно одељење за смештај кајака које резиденти користе у водама оближње реке.

Зграда има уметнички студио и центар за хобије, сопствени аудиторијум за разне представе, чак три ресторана на 24. спрату, фитнес центар, затворени базен и, наравно, библиотеку.

Мирабела

Као што се могло и претпоставити, читаво здање је опремљено оптичким кабловима који омогућавају брзу интернет комуникацију. Оно што је, међутим, сасвим ново, то је да један број житеља овог дома добровољно учествује у специјалном научном пројекту који треба да донесе нова открића о проблемима старења и о томе како да се они спрече.

Апартмани у којима живе ови добровољци опремљени су многобројним сензорима – на таваници, у подовима, у намештају, и они прате све њихове активности и здравствене параметре који из тих активности проистичу. Специјалне кутијце за лекове емитују звучне сигнале кад треба да се узимају одређене пилуле и витамини, а компјутери на којима се играју игрице са речима и бројевима уредно евидентирају резултате, чиме се мери и ментална алертност.

Мада све ово подсећа на неку врсту „Великог брата“, поменути сензори нису камере, па учесници у експерименту нису много забринути за своју приватност. Знају да су безбедни јер се сензори стално надгледају, што лекарима омогућава да благовремено интервенишу ако неко падне или доживи неку здравствену невољу друге врсте. Сем

тога, свака промена у дневној рутини житеља је индикатор могућих проблема, чиме се доследно поштује старо правило да је боље спречити него лечити.

Посебна димензија овог дома је у томе што је у његовом непосредном суседству Центар за старење и технологију, у коме су и настала многа решења која се у „Мирабели“ примењују. У Центру се дизајнирају и многи производи намењени старијем сегменту популације, а које радо преузима индустрија, јер рачуна на стабилно тржиште.

Један од најзанимљивијих аспеката ове студије је коришћење специјално конструисаног робота који резиденте прати из собе у собу и омогућава им визуелну комуникацију са родбином и пријатељима широм САД. Њега родбина може да покрене и даљински, што им омогућава да увек буду у контакту са својима. Технологија тако замењује одсуство физичке блискости. А дали је и надокнађује, то је већ друго питање и шира тема.

Наравно, и „Мирабела“ је бизнис, али на сасвим другачијем нивоу од уобичајеног кад је реч о овој категорији. Све се може – кад се има.

М. Бекин

ТРАДИЦИОНАЛНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Азањска погача

У жељи да се сачува традиција овога краја, током августа су у општини Смедеревска Паланка одржане бројне манифестације на којима су представљени обичаји из прошлости. А почело је јубиларним 15. Данима азањске погаче на којима је, поред богатог културно-уметничког и спортског програма, одржана изложба „Азања у прошлости“, аутора Жарка Талијана, и про-

моција књиге „Азања – хронологија, 1990–2010“, Зорана Ђурђевића.

Током ових дана посетиоци су могли да виде дефиле коњаника, фијакериста, тракториста и комбајнера, изабрана је најлепша девојка у народној ношњи, а одржано је и такмичење хармоникаша и наступ групе певача „Јасенички бисери“. Главни догађај је ипак била погача за Гиниса, коју су Азањци умесили

уз помоћ пекара „Гавриловић“ и „Маричић“ и мајстора из Велике Плана. На овогодишњем скупу у Азањи основано је и завичајно удружење за чијег председника је изабран проф. др Момчило – Мома Талијан.

У такмичарском делу прво место за модерну погачу освојила је Добрила Радовановић, друго Катарина Витић, а треће Вера Ђорђевић. Вида Пантелевић освојила је прво место у ка-

тегорији изворне погаче, друга је била Драгица Живковић, а трећа Весна Димитријевић. На седмом Сабору Талијана, где се по традицији, код талијанског ђерма, окупи велики број чланова ове фамилије које има не само у Азањи, Влашком Долу, Београду, већ и широм света, поручено је да „диму буну против беле куге“ и да децу треба рађати што више.

Сл. Костантиновић

Славко Стругаревић, опанчар из Врњачке Бање, одавно је ушао у Гинисову књигу рекорда. У петнаестој години ступио је на изучавање опанчарског заната и остао му веран до пензионерских дана.

Сваки посетилац Врњачке Бање зна где је самостална занатска радња „Опанак“. Из ње

ЗЛАТИБОР

Обућа и за џина

ретко ко изађе, а да не пазари. Тако је и данас на Златибору, где опанчар има тезгу.

Славко прави мини, средње и велике опанке. Опанчићи служе као сувенир, а средњи за ношење. Та некада незаменљива обућа српског сељака и данас је у моди. Младићи их носе по вашарима и другим светковинама. Што се више приклањају обичајима и традицији, опанка је све више у народу. Купују их фолклораша из културно-уметничких друштава. Велике опанке најчешће узимају странци да њима рекламирају своје фабрике обуће, а наши из дијаспоре да се подсете обичаја и традиције.

Пре нешто више од три деценије Славко је направио до тада највећи опанак, намењен за колевку маштовитог кума, којим је „даривао“ новорођенче. Момак је одавно изашао из опанка, а колевка је остала својеврсни сувенир. За њу је кожа штављена по посебној технологији – у кестеновом уљу зарад пријатнијег осећаја и здравог боравка новорођенчета.

Касније Славко прави веће опанке да би недавно побио све рекорде. Направио је

џиновски опанак, дуг 3,2 метра, широк 90 центиметара, а одговарао би замишљеном броју обуће 450. То је обућа за човека-џина, висине 20 метара и тежине једне тоне. Овај опанак је тежак 222 килограма, а за његову израду употребљена је кожа од 10 бикова.

По Гинису, то је, за сада, највећи опанак на свету.

На пропутовању кроз Србију једном је група деце из јапанског града Кобеа посетила познатог опанчара у Врњачкој Бањи. Свима је даривао по један сувенир. Градоначелнику тог града послао је средњи опанак, а јапанском цару један од највећих које је до тада урадио.

За све време рада, укључујући и изучавање заната, Славко никад није закаснио на посао. По духовитости је надалеко познат па га из разних места позивају да држи здравнице на светковинама, свадбама и забавама. И још један куриозитет: у стиху и рими за само неколико минута успева да наброји 423 њему позната заната.

Ђ. Миловановић

Џекулићи претплаћени на награде

Домаћинство Јордана и Невенке Џекулић из Трудова проглашено је за најбољег произвођача пуномазног златарског сира на 15. „Златарској сиријади“, одржаној у Божетићима код Нове Вароши. На манифестацији коју су и ове године, под покровитељством општине Нова Варош и Министарства пољопривреде, организовали Туристичко-спортски центар „Златар“ и месна заједница Божетићи, у конкуренцији 82 произвођача друга награда је припала домаћинству Мирослава Ђировића из Божетића, а трећа Сретену Пауновићу из Буковика.

Према оцени стручног жирија, којем је ове године председавала проф. др Славица Весковић са Института за хигијену и технологију анималних производа из Београда, свега десет изложених узорака златарског

сира сврстано је у групу екстра квалитета, а вредне робне и новчане награде у укупном износу од 70.000 динара добило је пет најбољих произвођача. Прошлогодишњим победницима, домаћинству Стевана Јелића из Дебеље, ове године припало је четврто место, док су пето равноправно поделила домаћинства Влада Вучићевића из Штиткова и Обрена Шапоњића из Комарана.

Домаћинство Џекулића, из чије колибе је стигао најквалитетнији бели мрс, као да је претплаћено на награде на овој смотри произвођача златарског сира која се традиционално, на Велику госпојину, 28. августа, одржава у Божетићима. На такмичарским смотрима одржаним у последњих осам година ово домаћинство је увек освајало једну од награда, а овогодишње прво место круна је напорног

Признања у праве руке: најбољи произвођачи златарског сира

рада да се унапреди производња и одржи препознатљиви квалитет белог мрса.

– Времена јесу тешка и једва да се покривају трошкови рада, али производња сира и пољопривреда су нам једини извор прихода. Већ годинама нема организованог откупа и у пла-

сману сира, који је стратешки производ златарског краја, пуштени смо сами себи. И поред тога, успевамо да продамо све произведене количине, а купци нашег сира углавном су из Београда, Ужица и Чачка – каже Џекулић.

Ж. Дулановић

КЊАЖЕВАЧКИ ПЕНЗИОНЕРИ НА ЗЛАТИБОРУ И ТАРИ

Најлепши Дрвенград

У организацији Удружења општинске организације инвалида рада, пензионери из Књажевца провели су два незаборавна дана на излету до Златибора, Мокре горе, Кремна, Бајине Баште и Перуђца. Излет је био рекреативни, али и едукативни јер су, поред шетње и уживања, посетили и културне споменике западне Србије, као што су манастири у Овчарско-кабларској клисури.

Програмом посете није заобиђено ни село Кремна, у којем се налазе куће познатих

пророка, браће Тарабић. Ипак, најјачи утицај, кажу пензионери, оставио је Међавник и посета комплексу Дрвенград, чији је идејни творац редитељ Емир Кустурица. Књажевачким пензионерима ће остати незаборавна и вожња Шарганском осмицом о којој су до сада само читали или слушали, а првог дана излета успели су да виде и најкраћу реку Врело, коју због дужине од 365 метара симболично називају „река година“. Након тога чекало их је и панорамско раз-

гледање хидроцентрале „Бајина Башта“ и обилазак језера Перуђца.

Други дан излета био је посвећен Златибору, где су Књажевчани пријатно провели време уживајући у шетњи и лепотама ове планине, а у вечерњим часовима стигли су и у Врњачку Бању. Осамдесет књажевачких пензионера није крило задовољство и добро расположење, као ни захвалност вођи пута, Русомиру Димитријевићу, што је са успехом реализовао и ово путовање. **Д. Ђорђевић**

ВОЖДОВАЦ

Активни пензионери

Удружење пензионера београдске општине Вождовац бави се уобичајеним хуманитарним активностима, али су, како кажу, по некима испред осталих у граду. Врло је активан Фонд солидарности, а вождовачки пензионери су се ангажовали и у прикупљању лименки. Тако зараде неки динар и уједно чисте град.

За своје чланове набављају намирнице по повољним ценама, а једном месечно обавезно организују излете, као што је био недавно обилазак Косјерића и бање Горња Трепча. **Г. О.**

ГЛИБОВАЦ

Дани Станоја Главаша

Титулу харамбаше седмих Дана Станоја Главаша, који су недавно одржани у Глибовцу, понео је прошлогодишњи победник Дарко Ковачевић; други је био Немања Јеленић, а трећи Саша Стаменковић. Поред борбе за титулу харамбаше, на Данима Станоја Главаша било је и такмичења у скоку удаљ, борбе на греди, надвлачења клипа, бацања потковице, обарања руку. Организовано је и финале отвореног првенства стрелачке дружине „Станоје Главаш“, играо се мали фудбал, а песничко вече је одржано уз учешће чланова књижевног клуба „21“. По традицији, испред фонтане у центру места приређен је културно-уметнички програм, а потом је у Баничини посећен гроб Станоја Главаша, као и његова колиба на Булиним водама. **Сл. К.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Дружење уз маске

Актив жена општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, на челу са председницом Живком – Мицом Ђурђевић, организовао је недавно занимљиво дружење за своје „колеге“. У хотелу „Кисељак“ приређена је незаборавна забава која се разликовала од претходних јер је, први пут, пре забаве приређен и маскенбал. На маскенбалу су учествовали пензионери из Пожаревца, Крагујевца, Велике Планае, Сиракова, Медвеђе, Младеновца, Свилајнца, Кусатка, Смедеревске Паланке и других места, а почасни гост је био Славољуб Ђурић, председник СО Смедеревска Паланка.

Пензионери су се појавили маскирани у Шехерезаду, робијаша, вештицу, Чарлија Чаплина... Прво место, за маску робијаша, освојио је Павле Цветковић из Крагујевца, друго за Шехерезаду Јованка Митровић из Велике Планае, док је треће место за маску Чарлија Чаплина припало Слободанки Ђорђевић из Смедеревске Паланке. Награде је уручио Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера, а по завршетку маскенбала, уз иће, игру и песму, забава је трајала до касно у ноћ. **Сл. К.**

АЛЕКСАНДРОВАЦ

Пензионери у Гучи

Међу многобројним посетиоцима овогодишњег Сабора трубача у Гучи били су и пензионери из Александровца жупског. Они су уживали у музици и доброј храни, а било је и весељака који су заиграли. Једнодневну екскурзију су и овога пута искористили за добро дружење.

Комисија за туризам и рекреацију Општинске организације пензионера у Александровцу ове године је за своје чланове организовала и излете у Нови Сад и Петроварадин, Смедереву, Димитровград и Вишеград, а посетили су и манастире у Овчарско-кабларској клисури. **Д. Р.**

ЛЕСКОВАЦ

Бугарски пензионери гости Роштиљијаде

На недавној 22. Роштиљијади гости лесковачког Удружења пензионера биле су њихове „колеге“ из неколико градова Србије, највише њих из Јагодине, али и из бугарског града Перника.

– Ове сусрете организујемо сваке године и осим разгледања града, посете културно-историјским споменицима и обиласка саме Роштиљијаде, пензионере је чекало и дружење уз богат културно-уметнички програм – каже Братислав Здравковић, председник лесковачких пензионера.

Госте Лесковца посебно је привукло прављење највеће пљескавице на свету. На овој Роштиљијади оборен је прошлогодишњи рекорд јер је направљена пљескавица тешка 53 килограма. Пљескавицу пречника 138 и дебљине 2,5 центиметра направили су роштиљ „велемајстори“ Горан Тодоровић и Иван Ђорђевић, који су до сада четири пута постављали нове рекорде!

Испечена пљескавица је, наравно, одмах подељена гостима Роштиљијаде.

Д. К.

ГАЈ КОД КОВИНА

Посета Београду

Пензионери Гаја – места које се налази на обронцима Делиблатске пешчаре, организовали су недавно посету знаменитостима Београда. Један број житеља Гаја до сада није имао прилику да се упозна са главним градом, па су одлучили да у трећем животном добу обогате своје знање и надокнаде пропуштено. Обишли су Светосавски храм, станицу метроа код Вуковог споменика, дворски комплекс, а уживали су и у војњи бродом посматрајући престоницу са река.

У сређивању утисака нису могли лако да се одлуче где је било најзанимљивије и најпријатније, али су се ипак сложили да их је највише импресионирао дворски комплекс и љубазност домаћина. Вратили су се у Гај задовољни што суграђанима могу сликовито да пренесу своје утиске.

А. Д.

ВЕЛИКО ГРАДИШТЕ

Одржана шеста Пасуљијада

У Велико Градишту, у организацији Културног центра и под покровитељством општине, 20. августа, одржана је шеста Пасуљијада, „Градиштанац 2011“.

У лепом градском парку, крај Дунава, такмичило се 70 учесника, те је жири у саставу: Атанасије Пантић, председник, Саша Микић, победник надметања у Румунији и власник међународног сертификата за кување пасуља, и Радослав Вујисић, кувар, имао тежак задатак. За шампиона шесте Пасуљијаде проглашен је Душан Антић из Великог Градишта, другопласирана је била Зорка Пандуровић, такође Градиштанка, а треће место освојио је Београђанин Цветко Јефтић. Специјалне награде добили су Рибарско друштво „Дунавац“ из Костолца, Полицијска станица Велико Градиште и екипа „Весели Градиштанци“.

Више хиљада посетилаца, међу којима је било и тридесетак гостију из Словеније, осим у мирису пасуља, уживало је и у наступу фолклорног ансамбла „Властимир Павловић Царевац“ и концерту Милоша Радвановића.

С. П.

ДИМИТРОВГРАД

Излет до Врела

Удружење пензионера из Димитровграда организовало је једнодневни излет за своје чланове и њихове „колеге“ из Годеча у Бугарској. Њих скоро стотину посетило је планинарски дом, цркву Свети Илија и манастир Светог Петра и Павла у селу Рсовци.

Дружење, које је постало традиционално, настављено је на Врелу где је уз ручак неизоставна била музика и игра.

Д. К.

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Налог за исељење

Удружење пензионера београдске општине Стари град налази се у Цетињској улици број 9 већ пуних 65 година, и његова хуманитарна делатност је надалеко позната. Све ове године, а било их је и лепих и оне које то нису, Удружење је било уз своје чланове и помагало да пензионери преживе све оне тешкоће са којима се носе чим оду у пензију.

Сада имамо велики проблем и молимо за помоћ да бисмо га решили. Просторије у којима се налазимо нису власништво Удружења, што самим тим значи и плаћање огромног закупа. Ми имамо само чланарину и понеку донацију и не можемо да плаћамо Пословном простору. Иако смо хуманитарна организација, и само хуманитарна, закуп нам је као да смо предузеће које приходује од неке делатности. А ми дајемо чланарину за хуманитарне пакете онима који имају испод 15.000 динара за цео месец...

И, како је ново руководство дошло пре пет месеци и почело да ради, сређује и домаћински

се односи према имовини, стиже налог да се селимо. После 65 година...

Ваши цењени новинари су долазили да виде како лепо радимо и дружимо се, како сликамо, шијемо, шишамо се за мале паре, идемо на понеки излет и добијамо донације у кречењу и холбовању и уређивању простора. Већ се увелико рашчуло да нас је све више, да је пуно ведрине и смеха у нашим просторијама, да све више њих налази себе у Удружењу јер живе сами, кад – стиже претња да ће нас иселити.

Нико нема времена да нас прими, саслуша. Одакле нам 42.000 динара месечно, кад нам је годишња чланарина 200 динара, а промет преко рачуна ни 400.000 динара годишње? Ако нас иселе, где ћемо после 65 година боравка у тим просторијама? Где ће долазити по пакете наши пензионери, где ће да мере притисак, играју шах, друже се, а зими и греју. Помозите нам ако можете!

Удружење пензионера општине Стари град,
Цетињска 9, Београд

Некад и сад

Међународна организација рада

Од 1919. до данас одржано је у свему деветнаест општих конференција Међународне организације рада. Ове конференције састоје се од делегата држава, сада 68 на броју, које су чланице Међународне организације рада. Међу њима је и Краљевина Југославија, а ове године приступиле су такођер Сједињене североамеричке државе и Совјетска Русија. На тим конференцијама донесена су до сада 44 пројекта међународних конвенција и знатан број рекомандација. Најважније конвенције односе се на радно време, сузбијање незапослености, запосливање жена пре и после порођаја, на ноћни рад жена и деце у индустрији, на утврђивање минимума година старости деце за рад у пољопривреди, индустрији и поморству, на заштиту помораца, на обештећење несрећних случајева при раду у пољопривреди и индустрији, на осигурање за случај болести у занату, трговини, индустрији и пољопривреди, на осигурање за случај изнемоглости и старости, на поступак за утврђивање минималне наднице, као и на многе друге важне социјалне и економске односе радника.

(Извештај о пословању Средишњег уреда за осигурање радника за 1934, Загреб, 1935)

Конвенција о радницима на кућним пословима

На 100. конференцији Међународне организације рада, 16. јуна 2011, усвојена је Конвенција о достојанству рада запослених у домаћинствима. Владе су се обавезале да штите људска и радна права послуге у домаћинствима. Она сада постаје стандард, односно главни инструмент који радницима у неформалној економији и на несигурним пословима обезбеђује приступ достојанственом раду.

Милионима радника на кућним пословима, који су до сада претежно били у сфери сиве економије, Конвенцијом су дата иста права као и другим радницима. Када буде ратификована, Конвенција ће им омогућити и формално запослење, као и право на чланство у синдикату, што је у бројним земљама још забрањено. Та промена

могла би да им пружи могућност за преговарање и боље услове рада. Од десетина милиона радника на кућним пословима највећи део чине жене. Процењује се да 7,5 одсто плата жена широм света потиче од рада по кућама. Оне, поред осталог, негују особе који-

Ј. О.

Нема услова за пензију

? Вера Николић, Велико Поље: Рођена сам 1961. године. Почела сам да радим 1980. године као трговац у продавници, где сам радила до затварања радње 2003. године. Тада сам отворила своју самосталну трговинску радњу, где и данас радим. На боловању нисам била, осим на породичном одсуству за троје деце 1982, 1983. и 1986. године. Сада ми посао слабо иде и тешко излазим на крај са плаћањем обавеза. Какве су моје шансе да одем у пензију?

Одговор: Вероватно сте и сами свесни да са непуних 50 година живота и тридесетак година стажа осигурања не можете остварити право на старосну пензију. У томе Вам не би много помогло ни да остварите посебан стаж по основу рођења троје деце, јер по том основу можете остварити две године посебног стажа који не може да надомести стаж осигурања, односно радни стаж. По сада важећим прописима, под претпоставком да наставите да

радите и плаћате допринос за пензијско и инвалидско осигурање, тек 2016. године бисте могли да остварите право на старосну пензију, ако те године навршите 36 година и четири месеца стажа осигурања, пошто ћете свакако имати 54 године и шест месеци живота. У 2017. години биће потребно 36 година и осам месеци стажа осигурања и 55 година старости за осигураника жену. Све ово у нади да се до тада не измене садашњи законски прописи.

Најмање две године брака

? М. М. Трстеник: Имам 76 година и пензионер сам. Договорило сам се са особом која ми помаже у кући и повремено ради код мене да заснујемо брачну заједницу. Да ли постоји неко време трајања те брачне заједнице да би она остарила право на породичну пензију? Ако се деси да ја умрем после три месеца, да ли би она, и када, могла да наследи моју пензију?

Одговор: По измењеним прописима из пензијског и инвалидског осигурања, који су ступили на снагу 1. 1. 2011. године, морали бисте да будете најмање две године у браку да би Ваша супруга после Ваше

смрти могла да оствари право на породичну пензију. Другим речима, када би наступио случај који сте навели у писму, Ваша супруга никада не би могла да оствари право на породичну пензију.

Ниска основица – мала пензија

? Лидија Николић: Пре неколико дана сам добила решење за пензију и још не могу да дођем к себи. Пензија ми износи 14.460 динара. Радила сам пуних 35 година у приватном сектору, у СЗР, затим у СТР, и последњих осам година сам била власник мале СТР. Тачно је да ми је за све време рада уплаћиван допринос према минималној плати, али редовно, без иједног прекида. Знате колико је било тешко у оваквим временима бити савестан грађанин и измиривати све дажбине, а за плату шта остане. Молим вас, одговорите ми да ли је ово по закону, па ако јесте, помирићу се са судбином, али се осећам веома пониженом.

Одговор: Врло је разумљиво да сте разочарани висинам своје пензије после 35 година оствареног стажа. Међутим, па ни Ви не можете очекивати да Вам пензија буде

већа од плате или основице на коју је плаћен допринос за ПИО. Ако је основица за плаћање била најнижа, онда је и пензија морала да буде ниска, без обзира на дужину пензијског

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

стажа. Ако је допринос стално плаћан на најнижу основицу, а познато је да пензија никада не може бити исто што и плата, односно у овом случају основица, сасвим је реално да Вам пензија буде нешто нижа од основице на коју је плаћан допринос. Стаж може само да

приближи пензију основици, али пензија не може никако да, захваљујући дужини стажа, премаши основицу осигурања. Ово свакако не значи да Ви не можете да тражите проверу висине пензије за случај да је ипак дошло до грешке, али не очекујте чудо.

Посебан стаж

? Бранка Рафајиловић, Београд: Имам 54 године, примам новчану накнаду у трајању од две године, до 1. 9. 2012, када ћу у радној књижици имати укупно 35 година, један месец и 25 дана стажа. Међутим, послодавац ми није уплатио доприносе за период од 2003. до 2005. године тако да две године нису покривене. Имам и посебан стаж за треће дете од две године. Да ли и под којим условима по истеку трајања новчане накнаде могу остварити пензију?

Одговор: Претпостављамо да две године посебног стажа по основу рођења трећег детета не чине стаж од 35 година о коме пишете јер у том случају не постоји могућност да по истеку накнаде на бироу остварите право на старосну пензију. Под тим условом Ви бисте могли да

остварите своје право ако послодавац ипак уплати недостајуће доприносе или Ви, када покренете поступак за остваривање права на пензију, сами себи уплатите неуплаћене доприносе до 35 година стажа осигурања. Без уплаћеног доприноса не може се признати стаж.

Нема превремених пензија

? Бернардка Савић, Београд: Имам 52 године, живим у Београду. У Словенији сам остварила 12 година радног стажа, у периоду 1975–1991, и он ми је уписан у радну књижицу. У Србији радим већ 20 година и још сам у радном односу. Која су моја права, односно, шта треба да урадим ако добијем отказ као технолошки вишак, пошто фирма лоше стоји? Како да поступим ако ми фирма понуди споразумни раскид, што се дешава, у односу на мој стаж и године? Да ли постоје услови за превремену пензију? Те информације су ми важне пошто треба да се преселим ван града. Можда се нисам обратила на праву адресу, али се надам да ћете ме упутити на одговарајућу.

Одговор: Одмах да Вас обавестимо да превремених пензија у српском законодавству одавно више нема. Ви сте сувише млади за остваривање права на пензију. Ако Вам послодавац раскине радни однос споразумно, то значи да сте се Ви о раскиду споразумели

што би умањило Вашу евентуална права на бироу за запошљавање. Оно што бисмо за сада могли да Вам сугеришемо јесте да поднесете захтев за потврђивање стажа у Словенији, што би било корисно због поступка за пензионисање једнога дана.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	САМОУВЕРЕ- НОСТ	СТАНОВНИЦА ГРАДА НА ДУНАВУ	ЛАКА ВУНЕНА ТКАНИНА	РАЗБОЈНИК (ТУР)	ЗЕМЉОРАДНИК	ЕГИПТАСКИ БОГ СУНЦА	СТАРИ ГРАД У МЕСОПОТА- МИЈИ
РАНИИ СПОРСТКИ ФУНКЦИОНЕР АНТОНИО							
СПРАВЕ, УРЕЂАЛИ							
ДУГАЧКА АТЛЕТСКА ТРКА							
ВРСТА ЛЕЖАЈА (МН.)							
ИГРА ЗА УШИВАЊЕ У КАРТОГРА- ФИЈИ						ОЗНАКА ЗА ВОЛТ	
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ОЗНАКА ЗА ЈУГ		СИМБОЛ ЛАНТАНА		
НАКИТ (МН.)			ВРСТА ПАПИРА		МЕСНА ПРЕРАЂЕВИНА		СТАРО- ЈЕВРЕЈСКИ КРАЉ
ОПАК, РЂАВ				ИМЕ ГЛУМИЦЕ ГАРДНЕР			
ОЗНАКА НЕМАЧКЕ		ПОЈАВА НА ВОДИ СТАНОВНИЦИ КОТОРА		ПРОЈДРЉИ- ВАЦ			
ВИТИЧАСТА ЗАГРАДА							
СИМБОЛ НОБЕЛИУМА			УЗВИК НЕСТРПЉЕЊА				ГРАД У ДРЖАВИ МЕРИЛЕНД У САД
ГРАД У КАНАДИ			ИМЕ ГЛУМИЦЕ МАНЧИЋ			СИМБОЛ ЗА БОР	
РЕКА У ФРАНЦУСКОЈ					ПРЕДЛОГ	ЛУТАЊЕ БЕЗ ЦИЉА	
ВРСТА ПРЕВОЗНОГ СРЕДСТВА					МУШКО ИМЕ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КОЊ У ПЕСМИ			ЛИТВАНИЈА (СКР)			
	ЖЕНСКО ИМЕ			РЕКА У СЛОВЕНИЈИ			
СТАРИ НАЗИВ ВИЈЕТНАМЦА							
ОЗНАКА ЗА НИШ			УШУР ПРИ МЕЉАВИ				
			СИМБОЛ ЗА ФРАНЦИЈУМ				
ОЗНАКА ЗА КАРАТ		МУШКО ИМЕ					
		СИМБОЛ КАЛИЈУМА					
ГЛАВНИ ГРАД ГАНЕ					СИМБОЛ ЕРБИЈУМА		

Миленко Косановић

(X)уморне мисли

У огромној сам предности! Многи су већ потрошили летовање, а ја га чувам за боље сутра.

Прави сам Србин! Поносим се прецима и верујем у светлу будућност, само ме садашњост мучи.

Сиромаштво је најбоља одбрана од мита и корупције. Нити ми ко шта нуди, нити тражи.

Криза се сто година мучила док није од тренутних слабости постала трајно стање.

За нашу јуначку традицију криза је благодет. На муци се познају јунаци!

Штуро је рећи да су многи грађани гладни. И придев гладни има три степена: гладни, гладнији, најгладнији.

Мањи од макова зрна лако уђу у сваки проблем.

Па шта ако сам забасао?! И бездани су за људе.

Малодушнима ни клима не штима! Зимим зима, лети врућина.

Витомир Теофиловић

Игнат Гагало

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: пристан, распони, искорак, спарина, топ, над, Ури, ос, пета, з, адиција, Чи, Есен, н, ст, о, оститис, столови, таленат, винари, виц, л, с, Отавице, ки, Ита, а, флерт, лопатар

Да ли сте знали ...

... да је у Кини недавно пуштен у саобраћај најдужи мост на свету који прелази преко мора? Мост је дуг 42 километра, прелази преко

залива Ђијаожу и спаја луку Квингдао са острвом Хунгдао. Кинеска државна телевизија објавила је да је изградња моста широког 35 метара коштала више од милијарду и по долара.

... да је Орезундски мост-тунел, који повезује престоницу Данске Копенхаген и шведски град

Малме, најдужи друмско-железнички мост на свету, али и најдужи мост који прелази државну границу? Завршен је 1999. године и тако реали-

зовао дуго очекивано друмско повезивање континенталне Европе и Скандинавског полуострва, а због тога што један његов део води кроз подводни тунел, делује као да се мост завршава насред водене површине.

... да се један од најлепших европских мостова налази на реци Тајн и повезује енглеске градове Гејтсхед и Њукасл? Он нема само функционалну сврху због које је саграђен, већ

привлачи и много туриста са свих страна. Сами становници Гејтсхеда су бирали баш овај пројекат, а мост понекад изгледа као велико око које трепери или намигује.

... да се The Bridge of Aspiration или Мост тежње, у лондонском Ковент Гардену, уздиже високо изнад улице спајајући Краљевску балетску школу и Опери, и тако плесачима омогу-

ћује директну везу са кућом у којој наступају? Оно што га чини посебним јесте необична композиција која личи на хармонику.

... да је, без обзира на савремене фантастичне грађевине, један од најпопуларнијих на свету и даље Мост уздаха у Венецији који се протеже преко реке Палацо? Саграђен је између 1600. и 1603. године, а ово романтично име дао му је лорд Бајрон тек у 19. веку. Мост је, иначе, некада спајао стари затвор са собом за испитивање у Дуждевој палати.

... да је један од најстаријих и најлепших и Карлов мост у Прагу? Оригинално знан као Камени или Прашки мост, он повезује Стари град и Малу страну града. Изградња моста

започела је 1357, завршен је 1402, а око 1700. године украшен је са 30 барокних статуа. Све до 1841. био је једини мост преко Влтаве.

Молим за реч

Стандард пензионера је стабилан. Једино су са потрошачке корпе прешли на потрошачку корпицу.

Влада најављује корените промене. Нећемо ваљда јести корење?

За неке наше политичаре Викиликс може да испадне и Вики-кикс.

Научници тврде да гледање телевизије скраћује живот. А ми још за то плаћамо и претплату.

На београдским улицама појавио се чувени глумца Зверка. Наших зверки нема на улицама, они су у јавним предузећима.

Није чудо што Американци снимају код нас наставак „Титаника“. Не морају да праве посебну сценографију.

Од сто земаља наше гориво је по квалитету деведесет треће. А ја сам се толико уздао у нашу шљивовицу.

Грађани су на дну, тајкуни на врху. Сасвим солидан просек.

У први разред уписан је алармантно мали број ђака. Сви ђаци прваци би одмах у скупштину.

Дејан Патаковић

Брана Никодић

Лековите мисли

Лако је давати пензионерима моралну подршку. Дајте мало и материјалну.

Опрезни функционер за сваки случај има и резервну фотељу.

Рам за политичаре је нов, али су ми лица у њему препознатљива!

Беспарица личи на најоштрије маказе. Зачас нам добар план – сасече.

Социјални проблеми у Србији су као дубоко замрзнута храна. Увек свежи.

Сизиф није дошао до врха јер је гурао наше велике дугове!

Брига за народ је као лажна суза. Престане чим се окрену леђа.

Одшкринули смо врата демократији. Има право да – в и р и.

Шта вреди што је наука напредовала кад је сујета на истом нивоу.

Има слободних радних места само нико да их попуни. На њивама.

Душан Старчевић